

# NAJDEŃEK

ali

pravični se tudi živine usmili.



*Iz nemškega.*



---

**V Ljubljani 1860.**

založbi in na prodaj pri *Janezu Giontini.*



**P**red nékimi dvajsetimi létni je popotoval grof R... s svojo gospó. Ko prideta blizo lépe vasi, obidejo grofinjo slabósti. V persih je čutila bolečine, ki so jo tišale. Žila ji je nepokojno trepala, njéni obraz je bil višnjevo rudeč. Kočijaž je po mogočosti konje naganjal in kmalo so se pripeljali v vas, kjer so bolno gospo v gostivnici v posteljo spravili. Brez odloga je poslal grof po zdravnika vasi. Pa tega ni bilo doma. Bolečine in slabosti grofinje so večje in večje prihajale. Žila je urneje trepala, sapa gosteja prihajala in to tēr rudeči obraz je óčitno kazalo, da je silno treba pušati.

„Kje je najbližji zdravnik?“ je prašal skerbno grof gospodinjo gostivnicé, ki je ravno z gorkim čajem v roki v stanico stopila.

„V mestu, dve uri od tod, žlahtni gospod!“ je odgovorila.

„Za božjo voljo! to je predalječ. Ali ni nikogar v vasi, ki se kaj na zdravilstvo ume in za sío pušati zna?“

„Je, žlahtni gospod! naš živinski zdravnik.“

„Živinski zdravnik? Kaj pa mislite? Žena! ali mislite mar, da je moja žena krava?“

„Zlahтни gospod,“ je rekla gostinka nekoliko prestrašena, „naš živinski zdravnik ni nepripraven človek; ni le živine, ampak tudi ljudi je že dobro ozdravil.“

„Nej pride, Ljudovik,“ je prosila grofinja, ktere bolečine so večje in večje prihajale; „sej ni taka reč, kri spustiti.“

Grof je poslal po živinskega zdravnika. Gašper, njegov kočijaž, je mogel jaderno v mesto se peljati in na vsako vižo do večera z zdravnikom priti. Živinski zdravnik je prišel.

Kako se je zjasnilo grofovo obličje, ko je mož z prijaznim obrazom, lepo obléčen, k njemu prišel, ga lepo pozdravil in mu priljudno svojo službo ponudil. Grofu se je kamen od serca odvalil. K svoji bolni ženi je peljal živinskega zdravnika. Tudi ta je rekel, da je treba koj koj pušati, kar je prav ročno storil. Grofinji je kmalo zlo odleglo in zdravnik jo je s prijaznimi besédami potolažil in ji rekel, da bo čez dva dni spét naprej potovati mogla. Govoril je pa pri tem tako o bolehoti grofinje, da je nenavadne védnosti v zdravilstvu razodéval.

Grof se ni mogel zderžati, mu zavoljo tega svoje začudenje pokazati.

„Pri Bogu!“ je rékel, „škoda da niste kaj boljega s svojo glavo postali, kakor živinsk zdravnik.“

„Gospod grof! mislim, da sim pravo izvolil. Dober živinsk zdravnik je bolji, kakor slab človešk.“

„Slab človešk zdravnik bi vi nikolj ne bili. Ali ste po svoji volji živinozdravništva se lotili, ali vas je kaj k temu primoralo?“

„Po lastni volji, gospod grof, sim se ga lotil. Mogoče mi je bilo, se vsakterega stanú prijéti, pa, da si ravno so mi od vsih strani odsvétovali, sim postal živinsk zdravnik; zakaj dolžnost sim imel, živini svojo hvaléžnost skazati.“

„Kakošno dolžnost hvaléžnosti?“

„Gospod grof, živalim se imam vse zahvaliti, skorej več kakor ljudém.“

„Rad bi védil, kako; prosim vas, povejte mi svoje življenje; ostanite pri moji večerji.“

Zdaj se je pripéljal doktor iz mesta.

Vidil je, da je grofinja nevarnost prestala in poterdil je vse za dobro, kar je živinski zdravnik za silo napravil. Na izgovor tega, da je v tej veliki sili sam se lotil, je rekel doktor prijazno: „Poznam vas, gospod Méšnik; tako ste mogli storiti, eno uro pozneje — in kaplica (žlak) bi bila gospo umorila; zdaj je pa vsa nevarnost premagana. Prišel bom pa vunder še juter gospo grofinjo pogledat.“

Živinozdravnik je ostal pri grofovi večerji, kakor je bil povabljen, in povédal je ter prosto in resnično svoje življenje.



## Pervo poglavje.

---

### *Najdenec.*

Dva dni od tod leži Léskova vas. Velika, ubožna vas je, ktere prebivavci se večdél z tkanjem in predenjem živé. Na koncu vasi je stala majhna, pol poderta kočá, ktera se je viharjem in vreménu kakor po čudesu branila.

V nji je stanovala stara vdova, pastirjeva Maruša imenovana. Silno uboga je bila in z beračijo in z milimi darmi se je živila. Zaničevanja je dokaj terpéla; posebno hudobni otroci vasi so jo, kar so mogli, dražili in zaničevali. Navadno si ni nič kaj iz tega storila. Pa zmerjala in oštevala jih je obilno, če so se njenega ljubčka, starega Parizeljna lotili. Na tega so imeli fantje poséбно piko. Kjer koli se je „Marušni otrok“ — tako so imenovali pséta — pokazal, so ga z vpitjem in kamnjem sprejéli. Z režanjem in lajanjem jim je odgovoril, stara Maruša pa z zmerjanjem, žuganjem in rotenjem, da ni bilo ne konca ne kraja. Ali se je bilo tedej čuditi, da je Parizelj, ktereга je pri stari Maruši malo kdaj kak dober grizljnej doletel, o takim ravnanju bolj in bolj medlel, in nazadnje samo še senci podoben ostal. Še majhnemu so mu hudobni otroci rep odsékali; mesarsk pes mu je v nesrečnim boju eno uho popolnoma in tri déle družega odgriznil. V starosti je na enim očésu oslepel in zavoljo starosti

je tudi ob zobe prišel, tako da mu nazadnje nič družega ni ostalo, kakor dobro serce in zvesta ljubézin do stare Maruše, ktere ljubček je do svoje smerti ostal.

Enega jesénskega večera so nevkretni otroci Parizeljna in Marušo na popisano vižo zvunej vasi na majhni senožéti napadli in dražili. Maruša jih je kregala in zmerjala; Parizelj je renčal in ostanek svojih zob kazal. Za dobro je pa spoznal se vmakniti in v gošavo zbežati kjer je lajal in ostal. Teško dihaje in nad hudobnostjo otrok razjezana je hitela stara Maruša za svojim ljubčkom in vidila s čudenjem, da je njeni Parizelj detice lizal, ki je v snažne plenice zavito pod germičem skrito ležalo.

To detice sim bil jez. Še dan današnji ne vem, kdo so bili moji starši. Nikolj nisim nič slišal od njih.

Stara Maruša je bila usmiljenega serca. Na roko me je vzela, v svojo kočó nesla in mi posteljico iz slame in sena naredila. Da je stara Maruša détice našla, je kmalo po vasi slovélo. Mnogo ljudi je prišlo me gledat; pa malokdo je prinesel mleka in pleníc za nago, stradajočo sirtico. Nihče ni imel veselja ubogi vdovi breme odvzeti in me rediti. Popraševali so sicer, kako da bi bil v germovje prišel, kdo bi moji starši biti vtegnili. Pa nič nišo zvédli. Osem dni pozneje ni nihče več od mene govoril, kakor so v začetku tak hrum zastran mene zagnali in v vsaki kerčmi od ničesa kakor od mene niso govorili.

Stara Maruša je iméla nad mano serčno veselje. V svojim zakonu si je vedno otrók željéla,

pa še le v njeni starosti so se ji iméle želje spolniti. Silno si je prizadevala in povsod zavoljo mene beračila, da si je mogla kozo kupiti. Za njo je imel stari Parizelj največje veselje nad mano. Céle ure je ležal poleg mene in mi je prijazno obraz in roke lizal ali pokladal svoj smerček na moje lica in me s svojim očesom prijazno in milo gledal.

Starej sim prihajal in o ljubezni polni skerbi svoje matere sim dobival od dné do dné bolj krepek in zdrav život. Kadar je šla stara Maruša na bero — kar se je navadno trikrat v tédnu zgodilo — me je zaperla in starega Parizeljna pustila, da me je varoval in mi družino délal. Prav dobro sva se iméla in stari psiček je imel poterpljenja in ljubézni dosti, v igranju in norčevanje rečí prenesti, kakoršne psi sicer le prav neradi in večdél s šavsanjem in renčanjem prenesejo. Prav dostikrat sva imela tudi kozo v družini, kadar ni bila na paši. Med téma nedolžnema živalima sim lahko čakal, da se je Maruša vernila, ktera mé je potem navadno s kakim dobrim grizljejem odškodovala, da je tako dolgo ni bilo. Tako sim rasteł; koj ko sim znal tékati, sim mogel iti z Marušo na bero. Moja mladost in moje prošnje so iméle usmiljenje ljudi buditi in dobiček bere množiti pomagati. Storil sim, kar mi je bilo mogoče in moja rednica je smela z mano dovoljna biti. Na tacih potih je bil navadno Parizelj najini tovarš. Kot svojega ljubčka je posebno na mene pazil. Zakaj dasiravno je za vsako zobavljanje že vterjen bil in je vse voljno prenésel, bi vunder nikomur ne bil



svetoval, mene le količkaj razžaliti. V tacih prigodkih je pozabil svojo starost in nezmožnost; z jezo in zlobo se je zaprašil v tistega, kateri je hotel, kakor je mislil, mene razžaliti.

Ko sim bil sédem lét star, je Parizelj cerknil. Na mojih kolenih je izdihnil svoje življenje. Bridko sim jokal. Stara Maruša me je komaj potolažiti mogla in dolgo je terpelo, preden sim mogel svojega zvestega pséta pozabiti. — Maruša je od dne do dne bolj hirala. Namest nje sim mogel jez prosit hoditi.

Prav slabo se nama je včasi godilo. Pa stara Maruša je bila vedno terdnega serca in tolažila me je, kadar sim s prazno mavho jokaje dam prišel in sim se pritožil zoper terdoserčnost ljudi. „Stari Bog še živi!“ mi je dostikrat rekla: „naš Oče je vsih. On, kateri tice v višavi živi, in cvetlice na polju oblači, bo tudi tebe preživel in oblačil! Pojdi tedej juter le zopet prosit. Kar danes nisi dobil, znaš juter dobiti!“

Skoraj eno leto sim hodil na beračijo, kar je Bog drugače z mano sklenil. Ko sim enega večera dam prišel, sim našel svojo dobrotnico mertvo; srečno je v gospodu zaspala. Ze pred več časom se je po vrednim prejetju svetih zakramentov k smerti pripravila in dostikrat je z mano od svoje smerti govorila. Ta nesreča me tedej ni nepripravljenega zadéla, pa vunder je prišla smert moje dobrotnice, ki me je s tolikim trudom in terpljenjem na noge skopala, kakor grom o jasnim nebu nad mene. Moje vpitje in jokane je priklicalo najinega soseda, starega kméta, z imenom Štefelj. Ko je revšino in mene za-

pušenega vidil, sim se mu v serce smilil. „Anže! pojdi z mano;“ je rekel; „bom že skerbel, da bomo staro Marušo pošteno pokopali!“



## Drugo poglavje.

### *Kristina.*

Mož beséda je ostal. V začetku sim mogel pri njem gosi pasti, čez leto pa njegove ovce. Dobro me je imel. Tudi njegova žena, ki je začetkama pisano gledala, me je rajše iméla, ko je moja zvestost in ljubezin do živál vidila. Težko se spominjam tistih tréh lét, ktere sim pri Štefeljnu preživel; bile so leta nedolžnega veselja in neskerbnosti. Zjutraj sim gonil svoje ovčice na zelene trate; Sultan, čem velik pes, me je spremljeval in veselo skakaje je razodeval svoje veselje. Moje ovčice so veselo meketale in po paši skakale, da se mi je serce smejalo. Mnogokrat sim se med nje vsedel; kadar sim jih poklical, so pritekale, mi roke lizale in kruhek zobale, ki sim ga svojim ustam pritergal. Zdaj so pokladale svoje glavice na moje koléna, zdaj prišle stare ovce s svojimi mladiči, kakor če bi jih hotle moji ljubezni priporočiti, in so veselo meketale, ko sim mlade živalke objemal, da se je

mojemu zvestemu Sultanu dostikrat zavoljo tega zâ malo zdelo, kar je s tem razodeval, da je nevoljno renčal in se mi dostikrat, se vé da, na prav nerodno vižo prilizovati hotel. Ko je sonce više stalo in pripékalo, sim imel v bližnjem gojzdiču hladno senca. Tu sim poslušal vesélo petje tičev ali sim pa sam na svojo pišal kako okroglo zapiskal. Kmaló sim se tudi s tiči soznanil. Prav zlo sim jih ljubil. Natresal sim jim zernja ali pa mravlinčnih jajčic. K meni so prileteli. Na glavo ali pa na ramo so se mi vsedali in zobali iz roke. Lahko bi jih bil lovil; pa preveč sim jih ljubil, kakor da bi bil le eni teh živalic mogel svobodo vzéti.

Bolj sim med živali živel kakor med ljudmi. Moj zvesti Sultan je bil noč in dan pri meni. Ljubil sim svoje živali; svoje življenje bi bil za nje dal. Spoznal sim, kako koristne so nam ljudem, in zapopasti nisim mogel, kako zamorejo ljudje tako nehvaléžni, in še clo neusmiljeni do žival biti. Dostikrat sim se s kméti in hlapeci kregal, ki so svoje voli in konje preobkladali, jim slabe in neredne piče dajali in po krivici s pretépanjem njih zvesto služba povračali. Dostikrat sim voli in krave pomiloval ki niso mogli dosti delati ne dosti mleka dati. Mislil sim dostikrat: „Né če bi ti kmet bil, bi hotel drugač s svojo živino ravnati; dal bi ji snažen hlév, dobre, dostojne kerzæ in zmérnega déla! Sej je vunder pridna in tudi stvar božja!“ —

Najbolj so mi pa nesréčni konji k sercu šli kateri so mogli po zimi še več terpeti kakor po léti. Za ovčami in psimi sim naj bolj ljubil konje,

té krasne dobre živali. Še zdaj vem, kako sim se z nekim fantom valjal, ki je svoje konje brez vzroka pretepal. Nič si nisim bolj želel, kakor kočjaž biti. Da bi pa to mislil, kdaj kakor bogat kmet, sam konje in voz imeti to bi bil v svoji ponižni mladosti za gréh imel.

Drugo leto sim bil pri Štefeljnu, ko je mlada deklica, Kristina po imenu, k njemu kot gosarica prišla. Sirotica je bila, prav krotka in pri tem v šoli prav dobro poučena. Kmalo sva se soznanila in v vsi nedolžnosti sva vesela svoje živalice na pašo gonila, ona gosi, jez pa ovce. Ker sva vsak dan skup živela in pasla, sva se prav serčno sprijaznila. Kmalo sva si svoje življenje, svoje upanje in svoje nadloge razodéla. Na polju sva skup molila, jedla sva skupej in si svoje pičle grizljeje delila. Eden družemu sva pomagala, eden družemu živali pasla; z eno besedo, prišlo je, da eden brez drugega ni veselja imel.

Zahvaliti se imam tej deklici do kaj. Ona je znala brati, jez nisim nikolj v šolo hodil. Enega dne mi pokaže Kristina lepe bukvice in rekla, da nej berem. Serce me je zbolelo in sramota obšla, ko sim ji mogel povedati, da ne znam brati. Milo me je pogledala ter rekla: „Oj, Anže, to je velika nesrčca, če človek, ne zna brati in pisati; ali se hočeš učiti?“

„Hočem se, Kristina, z veseljem se hočem učiti. Kmét me ne pusti v šolo, kdo bi me pa učil?“ Solze so mi šle čez lica, ko sim to govoril. Prijazno me je Kristina tolažila in obljubila mi, me brati in pisati učiti in rekla: „Čas,

ki ga s praznimi marnami in igranjem na paši trativa, lahko veliko bolje z učenjem oberneva.“

Kar je Kristina obljubila, to je storila. Za lastne dnarje je kupila abecednik. Z veseljem sim se učil in učil sim se lahko, ker me je veselilo. Čez pol leta sim znal že precej brati. Potem me je začela Kristina na tablici pisati učiti. To mi je šlo teže spod rok, pa vunder me je toliko naučila, da sim znal svoje ime dobro zapisati in pismice za silo sččkati. Moje veselje in moja hvaležnost do Kristine je bilo neskončno. Še vem kako sim, kar sim v četerti leta zaslužil, na to obrnil, da sim svoji učenci par volnatih nogovic za zimo kupil. Kmalo potem me je Kristina zapustila. Eden njéne žlahte jo je k sebi vzél. Silno težko sva se ločila. V spominj mi je svoje molitne bukvice dala, jez pa sim nji dal mesingast perstan in tako imava vsak svoj spominj.

Kmalo sim čutil, da ni Kristine pri meni. Zbolil, hudo sim zbolil. Vročina in mraz sta me terla. Koze sim dobil in tako sim bil zdaj strah in nadloga ljudém pri hiši. V hlevú sim ležal pri svojih ovčicah na otepu slame, lahka, pol raztergana odeja me je imela greti in zima je bila! Nihče me ni obiskoval, samo zjutraj in o poldné je prinesel hlapec ali pa kdo drug skledico z juho pred vrata in je potem urno zbežal. Slabej in slabej sim prihajal. Komej sim se mogel še do vrat privléci po svojo pičlo jéd. Ljudje so me skorej popolnoma zapustili. Samo enkrat je prišel konjač me pogledat. Z ramami je pomigal ter rekel: „Anže, tu se ne da nič več storiti; sam Bog more še pomagati.“ Té beséde so bile edina

tolajba, katero sim imel od ljudi v svoji boleznì. Bridko sim se jokal in Boga prosil, me s smertjo rešiti in k sebi vzéti.

Ali Bog mi je poslal drugo pomoč. Ljudje so me zapustili, pa živali so prišle, me potolažit. Ovce, ktere je majhin nizek oboj od mene ločil, so me obiskale, mi obraz in roke lizale. Milo so meketale, kakor če bi me bile pomilovale. Vse so me tako rade imele. Sej sim skorej vse jez zredil, posebno dva jagnjička, ktera sim posebno dobro oskerboval, sta bila noč in dan pri meni. S svojim životom sta me gréla, sicer bi bil v merzlih zimskih nočéh zmerznil.

Še bolje mi je pa moj zvesti pes Sultan služil. Nikolj me ni zapustil. Večkrat me je s svojimi zvestimi očmi ves žalosten pogledal in tulil je kakor če bi bil moje bolečine čutil. Potem mi je lizal s kozami posuto obličje in roke. Čutil sim, da mi to lizanje bolečine hladi in olajšuje. Še bolj sim oslabel, in več mi ni bilo mogoče do vrat po svojo jed priti. Tu sim imel priložnost, čudovito bistro umnost psov spoznavati. Sultan je kmalo spoznal, da si ne morem sam juhe prnesti. S svojimi umnimi očmi je kakor prašaje gledal. Na vrata sim pokazal in unil me je. Skočil je na ključavnico, odperl vrata in pogledoval zdaj na mene zdaj na juho. Dal sim mu znamenje mi juho prnesti. Previdno je zgrabil skledico z zobmi in počasi k meni nesel. Še vé, da je polovico juhe zliz. Pa dosti sim je imel, nasititi se. Tako je vsak dan naredil. Koj ko je zaslišal, da so mi juho pred vrata postavili, jih je odperl, mi juho

tako prinéšel in potem zopet prazno skledico ravno tako pred vrata néšel.

Moja bolézin je huja in huja prihajala. Kakor Lazarus sim ležal ves s kozami pokrit. Černe kruhove in močnate juhe nisim mogel več vživati. Zdaj so me ovce redile, ki so me z svojimi mladiči obiskovale. Rade so deržale, da sim jim mleko sisal. Proti božiču je prišla moja bolezin do najvišje stopnje. Dva dni sim ležal brez zavednosti in v medlévci. Streljanje in trobénste so me zbudile iz moje nezavednosti in spoznal sim, da je svéti večer. Ovce so ležale pri meni in so me gréle. Moj pes. je veselja zalajal, ko sim oči odperl in roke mi je lizal. Misel, da je sveti večer je storila da sim se zjokal, ovčice, ki so pri meni ležale, so me spomnile svetega jagneta, ki je za naše gréhe toliko terpélo. „Ne bom“, sim rékel, „ne bom tožil in serca zgubil, o moj Zveličar! če me živali ne zapusté, kako bi me ti zapustil? Ali nisi Ti krotkejši, kakor so te jagnjeta? Ali nisi Ti zvestejši, kakor je ta pes?“

Odleglo mi je. Molil sim in potolažen sim bil. Smehljati sim se mogel, ko mi je moj zvesti Sultan skledice prinesel, kterih se v svoji nezavednosti nisim dotaknil. Po versti jih je postavil pred mojo posteljo in me gledal s svojimi očmi, kakor če bi mi hotel reči: „Jej in dobro nej se ti prileže!“ Tu sim se mogel zopet nad njegovo zvestostjo čuditi. Kar mi je sicer juhe ostalo, jo je on dobil, vidil sim pa, da se je kar nič ni dotaknil. Zvesta žival se cela dva dni ni upala se juhe omersiti in stradala je rajše. Z ginjenim sercom sim mu dal znamenje, da naj je; pa ni

začel, preden je nisim jez pokusil. Dobrotno toploto sim čutil v svojim životu, po lahkim sim se začel potiti. Zavil sim se dobro v svojo odejo in stisnil k gorkim ovčicam in k zvestemu Sultanu. V potu sim mirno zaspal. Ko sim se proti jutru zbudil, sim bil kakor prerojen.

Zjutraj je bilo in zvonovi so k sveti maši klicali. Vzel sim molitne bukvice ktere mi je Kristina dala, iz pod edine blazine, kjer sim imel shranjene in molil sim pobožno in z velikim zaupanjem. V molitev zakopan nisim slišal, da so se vrata odperle. Moj zvesti Sultan je poskočil in zalajal; pa prilizovaje se in z repom mahaje je prišel k meni nazaj, kakor če bi mi bil hotel reči, da je nekdo prišel. Ozrem se in kaj vidim? — Kristino!

„O ljubi Anže! ali še živiš?“ so bile njene perve besede. Vidila je mojo revšina. Solze so ji zalile oči. Žalosti ni mogla govoriti; molče mi je podala roko. Povedal sim ji, kako se mi je godilo. — „Ali so to ljudje?“ je rekla serdito; „Kamen bi se bil tebe usmilil, ljudje so te pa v največji revšini zapustili?“ Potem je tekla k mojim ljudem, jim je njih ravnanje oestro očitala in jih prosila, zavoljo presvete kervi Kristusove me ne zapustiti. Gospodarjevi ljudje so se sramovali in obljubili, mi bolje postréci. Ker jih je Kristina prosila, so mi tudi srajco po perilu poslali, ktere mi je čez vse tréba bilo. Da bi bili pa sami prišli, si niso upali. Rekli so, da naj se me tudi ona varje. Pa serčna deklica je rekla polna keršanske ljubézni: „Bog ne daj tega, da bi svoje življenje više čislala, kakor službo Gospodovo.“



Kdor hoče svoje življenje tako otéti, ga bo zgubil. Kar Anžetu storim, to storim Jezusu samemu. Meni in ubogemu Anžetu bo milostljiv.“

Kristina me je osnažila in ni pred jenjala prositi, kakor da mi je gospodinja boljše odejo in blazino dala. Potem mi je skuhala juho tako dobro, kakoršne še nikolj nikolj nisim jedel. Pri tem me je s prijaznimi besédami tolažila in mi božjo usmiljenost prav živo pred oči postavila. Njena pomoč in njene besede so me močno olajšale in kakor prerodile. Povedala mi je, da je s strahom zvedla, kako sim bolan in kako silno, ja za umréti bolan. Neprenéhoma je teto prosila, ji pripustiti, me obiskati. Čez dolgo ji je še le privolila. Šla je celo noč, sédem ur. Ko je h vasi prišla, je po meni prašala in fant ji je povedal, da že dva dni uméram in sim morda že umerl. Rekla je, da se je tako vstrašila, da se ni mogla več prestopiti. — „Pa ljubi Anže“, je sklenila, „Bog vse prav stori. Vidim, da ti bo odleglo, če se ti bo prav pomagalo“.

„Ja Kristina, kako mi je pa prav pomagati mogoče?“ sim jo prašal. „Prepusti le meni skerb, Anže“, je odgovorila; „šla bom v Pečno vas k zdravniku, ga prosit, da pride k tebi“. „O preljuba Kristina! zdravnik v Pečni vasi je umen, pa lakomen mož. Ne gré, če ne vidi dnarjev na mizi“.

„Ne skerbi, Anže; imam nékaj dnarjev pri sebi; prav lepo ga bom prosila, gotovo bo prišel“.

Kristina se ni dala vbrani. Pečna vas je bila dobro uro od naše vasi. Da si ravno je že Kristina sedem ur hodú storila se vunder ni nič

trudna čutila. Sej je veljalo, bolniku pomagati. In res je prišla o poldne z zdravnikom. Nevoljen je bil, ko je prišel k meni, pa rekel je da sim iz nevarnosti. Kdor stoji na kraju groba in sliši besede: „Iz nevarnosti si!“ ta vé, kakošno veselje mu prešine vse žile. Kristina je kušnila vsa veséla zdravniku roko, ki ji je rekel: „Oj, ti si dobro dekle; pri tebi se zna kdo prositi učiti“. Kristina se je smehljala s solznimi očmi. Jez sim skorej zaukal. Moj Sultan, ki nas je vse pazljivo poslušal, je začel v veselju lajati, kakor če bi bil vedel, da sim nevarnost prestal. Ovčice so vedoželjno svoje glavice čez nizko steno pokladale in nas prijazno gledale.

Zdravnik mi je ukazal pijačo skuhati, ki moč daje, in ukazal, me na gorkim iméti in snažiti. Ko je odšel, se je vsedla Kristina k meni, rutico odvezala in kosček kruha jedla. Pervi grižljej je bil, ki ga je danes vžila. Vse sim ji povedal, kako se mi je v bolézni godilo in koliko dobrega so mi moj zvesti Sultan in moje ovčice storile. Dergljala je z ginjenim sercom zvestega psa in objemala ovne in ovce, ki so zdaj k nama prišli in razdelila je skorej ves svoj kruh med nje. Zvečer mi je zopet močno juho skuhala. Po noči je le par ur spala, potem je pa pri meni čula. Zjutraj se je poslovila pri meni. K teti je mogla zopet iti. Opominjala me je, se Bogu zahvaliti in njemu zaupati. Potem je šla v cerkev k maši, za mene molit, in s povzdignjenimi rokami je prosila moje gospodarjeve ljudi, dobro za mene skerbeti. Nad mano je naredila sveti križ in tolažila me je. Poskusil sim se zahvaliti ji; pa jok

mi ni dal tega. „Bog ti poverni, preljuba Kristina!“ To je bilo vse, kar sim ji mogel reči.

Boljšalo se je moje zdravje bolj in bolj, če ravno počasi. Kristina mi je poslala nekaj dnarjev, da sim si svoj živež poboljšal. Gospodarjevi ljudje so zdaj bolj lepo z mano ravnali in bilo je viditi, da so svoje prejšno obnašanje obžalovali. Pa to ni dolgo terpelo. Stari Štefelj je umerl in njegova edina hčer se je kmalo potem z bogatim kmetom omožila, kateremu je bilo Miha ime. Ta me ni mogel terpeti. Ni bilo mogoče, mu prav vstreči. Pri tem je bil prav natanjko prèden in slabo hrano nam je dajal. Na kmetijstvo, zlasti na rejo živine se je malo več umel, kakor zajic na boben, in termasta glava si je malokdaj kaj svetovati dala. Ni se bilo tedej čuditi, da mu je v kratkem več živinčet poginilo. Jez sim imel s svojimi ovcami srečo. Da si ravno sim mu odsvetoval, sim mogel vunder po njegovem povelju ovce na pašo gnati. Zavoljo nezdrave, vlažne kerme sim v svojo žalost ob več ovac prišel. Tega sim mogel jez kriv biti in tepenja in gerdih besed dokaj vžiti.

Od dné do dné mi je pri tem možu menj dopadlo. Ako bi ne bil svoje drobnice tako rad imel, bi bil že davno šel. Pa uboge živali so se mi smilile, ko sim pomislil, da bodo mogle v nepripravne, slabe roke priti. Ali v kratkim mi je kmet sam slovo dal. To je pa tako le prišlo: Enega večera v pomladi sim hotel svoje ovce dam gnati. Pot je peljala skozi gošavo. Pélsim svojo večerno pésim, kar vidim na enkrat, da so ovce plašno in prestrašene skup letéle, in da je moj Sultan hud in renčé pred germovjem obstal. Pogledam

v germovje, pa kako se vstrašim, ko zagledam dvoje svetlih oči! Volk je bil. Žugaje sim vzdignil proti njemu svojo veliko z želézom okovano gorjačo. Volk pa se je urno skozi germovje splazil, se zakadi med drobnico in zagrabi ovco. Brez da bi bil čakal, mu znamenje dati, se verže moj Sultan na volka, ki je ovco spustil pa toliko zlobneje psa prijéti skušal. Hitel sim Sultanu pomagat in mahni sim hotel z vso močjo po njem. Pa Sultan je v tem hipu volka na tla vergel in zadel ga nisim temuč težka palica je tako silno mojo nogo zadela, da sim glasno zavpil in na tla padel in nisim mogel več vstati. Mene slišati je spustil Sultan volka in k meni skočil. Ko je volk vidil, da je prost in da sim jez nezmožen je hlastnil serdito na mene. Če bi zvestega in serčnega psa ne bilo, bi bilo po meni. Pa pes me ni zapustil. Kakor če bi bil vedel, da bi jez brez njegove serčnosti poginil, popade volka in ga podere v tistem hipu na tla, ko je svoje ojstre zobe v moj život hotel zasaditi. Strašno sta se ravsala poleg mene. Zdaj je bil Sultan na verhu, zdaj volk. Ne morem popisati, kako mi je bilo pri sercu. V smertnim strahu sim bil. Svojemu zvestemu psu nisim mogel pomagati, ko sim padel, sim si tudi desno roko spahnil. Komej sim se mogel Bogu priporočiti. S strahom sim gledal na Sultana. Zvesta žival se je silno prizadevala. Kri mu je tekla kakor volku iz več ran. Omagovati je začel. Ko sim to vidil, sim mu s še večjem strahom vpil: „Sultan, Sultan, ne spusti, sicer sim zgubljen!“ Kakor če bi mu bile té besede novo moč dale, se je vergel s še večjo

zlobo na volka. Prijel ga je za golt. Silno je tulil volk in na vso moč si je prizadeval, psa se rešiti. Pa Sultan ni spustil. S poslednjo močjo se je globočeje va-nj zagrizil in pregriznil mu je golt. Volk je večal in pojemal nekaj časa; kmalo se ni več ganil, mertev je bil.

Moj Sultan je gledal dalj časa serdito volka. S slabim glasom sim ga k sebi klical. Počasi se je plazil k meni. Silno je bil razmesarjen. Kri mu je tekla iz ran. Zvesta žival je položila svoj kervavi šmerček na moje lice. Tako prijazno in ponosno me je gledal, kakor če bi mi bil hotel reči: „Jeli, da sim svojo réč dobro opravil?“ K sebi sim ga pritisnil in rad bi bil svojo srajco stergal, da bi mu bil rane obvezal. Pa preslab sim bil. Vso kri je zgubil. Slabeji in slabeji je prihajal, pa vunder se je terdneje k meni pritiskal, kakor če bi me ne mogel pustiti. Pojemati je začel in še enkrat je obernil svoje zveste oči na mene in pes, ki mi je življenje otel, je bil mertev.

Zdihoval sim v svojih bridkih bolečinah. Jokal sim se za zvesto žival in vem, da té solze niso bile gréh. Noga me je bolela, pa kaj so bile té bolečine memo žalosti po mojim psu? Luna je začela svetiti in ovce so se začele vračati in pri meni zberati. Samo nekterih ni bilo. Bali so se volka, da si ravno sim vidil, da vejo, da je mertev. Pa mojega zvestega Sultana so lizale, kokor če bi ga hotle zavoljo njegove serčnosti pohvaliti in oživiti. Oh, kolikrat sim se splazil k zvestemu psu in sim ogledoval, ali ni še iskricice življenja v njem. Moj Sultan je bil mertev! —

Kmētu je bilo več za drobnico, kakor za mene. Svoje hlapce je poslal, me iskat. Dam so me prinesli. Ovac je samo dvéh manjkalo. Vsak drug človek, kakor moj gospodar, bi bil imel z menoj več usmiljenja. On pa je klél in še terjal, da nej mu psa in ovce plačam. Več nisim mogel terpéti. „Nej se le spét na noge spravim,“ sim rekel v bolečinah in v jezi, „nikolj več me ne bodete vidili.“

Čez tri dni sim prišel precej k moči, in mogel sim, če ravno počasi, hoditi. Šel sim v gojzdič, kjer je zvesti Sultan za mene in za drobnico življenje dal. Še zdaj je ležal poleg volka. S solzami sim ga pokopal in žalosten se dam vernil. Doma sim povedal kmetu, da hočem iti in mu za ovce svoj zaslužek pustiti, da si ravno mu po pravici ni šel. S kletvijo in zmerjanjem mi je rekel, da nej se poberem, kamor hočem. Potem sim šel v hlev in s solzami od svojih jagnet in ovac slovo vzél. Po versti sim jih objél, in žalostno so meketale, kakor če bi bile vedle, da jih moram zapustiti.



## Trétje poglavje.

### *Popotovanje.*

Potem sim šel, brez da bi bil vedel kam. Ko sim prišel uro hoda dalječ, sim se spomnil,

da imam še eno dušo, Kristino, ki ima usmiljenje z mano. Obernil sim se na pot, ki je v njeno vas peljala. Proti poldnevu srečam voznika s psom, ki je bil mojemu Sultanu nekoliko podoben. Pes me je prijazno pogledal in tudi jez sim ga prijazno k sebi poklical in mu svoje kosilo — kosček črnega kruba — dal. Tako sim se z voznikom sosnanil. Prašal me je, kdo sim in kam grém. Povedal sim mu vse in ga prosil, če še smem na voz vsesti, ker zavoljo bolne noge težko hodim. Rad mi je pustil in tako sva se bolj in bolj soznanila. Ko sva o pol dné v gostivnici se vstavila, me je h kosilu povabil in rekel, če hočem njegov tovarš biti, in pristavil je, da me hoče z vsim preskerbėti in da ne bom imel družega nič opraviti, kakor mu pri kermenju konj in pri vožnji blaga pomagati. Kdo bi mi bil bolj vstrégel, kakor on s tém. Že davno sim želel, h konjem priti, k tem lepim živalim, h kterim sim imel posebno nagnenje. Z veseljem sim se v to vdal in v duhu pri Kristini poslovil.

Moj novi gospodar — Martin mu je bilo ime, je bil dobrega serca, pa nagle jeze. Za svoje konje in za psa je dobro skerbel. Kmalo sim se s konji, zlasti pa s Filaksom, tako je psa klical, soznanil, in pes je kmal mesto mojega nepozabljivega Sultana pri meni prevzél. Martin je vidil s dopadajenjem, kako sim za njegovo živino skerbel. Pri njem sim se učil, kako konje rediti in opravljati. Jesti in piti sim imel čez ostanke; z eno besedo, v ničemur bi se mi ne bilo pritožiti, če bi ne bil Martin tak pijanec in igravec bil. Gotovo je bil vsak večer

pijan, v pijanosti je silno visoko igral. Če je zgubil, je strašno klél in dostikrat je prišel v pretep. Veliko je imel pri tem prestati. Zakaj v pijanosti in jezi ni poznal mére in dostikrat se je nad svojo živino strašno iznosil.

Pol leta sim z njim vozaril in v kerčmah in najslabejšinih drušinah žensk in možkih hudega veliko, dobrega pa le malo vidil. Mislim, da bi bil na duši in na telesu odivjal, če bi bil še dalje pri Martinu ostal. Pa Bog je imel drugač in boljš namen z mano.

Ko sva enega večera v nékim velikim tergu prenočila, se je Martin po svoji navadi vpijanil. Potem je začel igrati. Veliko je zgubil. Mislil je, da so ga goljfali in res menda ni med najbolj poštene ljudi prišel. Od jeze vnet je vergel igravcom kvarte v glavo in jih zmerjal sleparje in goljufe. Ti pa tega niso hotli terpéti, in zbili so se. Martin, pijan in od jéze vnet, zabode z nožem enega igravcov, družega pa nevarno rani. Strašno so zahrumeli. Beriči so prišli in Martina premagali, kateri se je z vso močjo branil.

Med tem, ko se je to godilo, sim bil jez v hlevu in sim konjem kladil. Fílaks, pes, je bil pri meni. Ker je bil tak hrum in krik, sim hotel v gostivnico iti. Vidil sim, kako so možove, ki so z Martinom igrali, kervave in kot mertve iz njé nosili. Kmalo je prišel tudi Martin, povezan in beriči so ga proč peljali. S strahom sim popraševal, in zvedel vse. Roke sim vil in smertni strah, da bi vtegnil tudi jez, kakor Martin zapert biti, me je obšel. Skorej brez zavednosti sim stékel v hlev nazaj. Ondi sim vedel za vrata,



ki so zadej na cesto peljale. Skozi té sim zbežal, in Filaks, ktereга sim pri konjih pustil, z mano. —

V svojim strahu sim celo noč tékel. Ko se je dan zazoril, sim bil v tujem, čisto neznanim kraju. Zdalječ sim zagledal kmetiško hišo, proti nji sim šel. Lačen in truden, kakor sim bil, sim prosil, mi odpreti in kosček kruha. Po dolgim spraševanju in prošnju mi je kmet odperl, dal kruha in tudi psa nasitil. Tako sim bil zdélan, da sim se, ko sim se najedel, na klop vlegel in zaspal. Ko sim se zbudil, je bilo sonce že visoko. Zahvalivši se kmetu sim poklical psa. Tega pa ni bilo ne viditi ne slišati. Povsod sim ga iskal in tudi kmeta prašal, ali ne ve, kam je moj pes prešel? Pa gerdo mi je odgovoril kmet, ali je mar čuvaj mojega psa? Jez sim kriv, če ga bolje ne varjem. Misel me je obšla, da mi ga je kmet vkradel. Kaj mi je bilo storiti? Ko sim še enkrat dvoriše zavoljo psa preiskati hotel, mi je kmet jézno vrata pokazal in mi žugal, me od hiše stepsti, če se ne pobérem koj. —

Ves žalosten sim se podal na pot. Zguba mojega zvestega psa mi je šla zlo k sercu. Ker sim bil tudi ob Martina, nisim imel nikogar na céli zemlji, kateri bi se bil za mene potegoval. „Nikogar?“ mi je reklo nekaj v mojim sercu; „ali ne živi še Kristina?“ Spomnil sim se njene obljuje pri slovesu, da bo vsak dan za mene molila. Spomnil sim se tudi njenega opominja, povsod in v vsih nadlogah in zopernostih v Boga zaupati. Tolážba je prišla v moje serce. Kristi-

nine molitne bukvice sim v roko vzél in moliti začél. Lahko mi je bilo pri sercu. Lep dan je bil. Ptíči so glasno in veselo peli, cvetlice so cvetele in prijeten duh razširjale. Mislil sim, da bo Gospod, kateri tíče v višavi nasiti in cvetlice na polju oblači, tudi za mene, zapušeno siroto, skerbel.

Serèno sim šel naprej in pridem do lepega terga. Pred gostivnico je stala kaj lepa kočija s šterimi prelepimi konji. Lepo in primérno postavo konj ogledovaje sim se vstavil v svojim čudenju. Zdaj pride kočijaž in da konjem zobati. Brez da bi mi bil rekel, mu pomagam. To mu je dopadlo. Vidil je, da sim mogel žé pri konjih biti. Prašal me je po mojim življenju. Vse sim mu odkrito povedal in pristavil, da sim silno žejin in lačen. Dobri mož mi je podaril velik dnar ter rekel, da nej na njegovo zdravje jém in pijem, kar se mi poljubi. Nisim si dal dvakrat velévati in veselo se mu zahvalivši sim šel v gostivnico, kjer sim dal klobaso in vina si dati. —

V stanici za gospodo namenjeni so se posebne reči godile. Stokati sim slišal, kakor otroka, in ženo tiho in milo zdihovati, katero je nekdo tolažil. — Glasneje je bilo pogovarjanje: „Oh! Nežka“ je rekla gospa jokaje, „uméra! moj Mignonček umerá. Nežka, jez ne bom smerti svojega ljubčka preživéla!“

„Zlahtna gospa! ali ne vidite, da božjast odjenjuje? Mignonček bo gotovo ozdravel!“

„O moj Mignonček! kaj moraš terpéti! Bog se usmili! Pojdi Mignonček, na mojim sercu moraš skleniti!“

Kerčmarica je prišla zdaj v stanico in povedala, da je ravno kar svoje najboljše konje v mesto po najiminitnejega zdravnika za ubozega bolnika poslala. —

„Oh“ je rekla žlahtna gospa z glasom največje žalosti, „če bi mi zamogla perute dati, da bi mojemu ubogemu Mignončku pomagal! Nežka položi mojemu Mignončku obkladek z gorkega vina na život!“

Meni se je pri tem pogovoru serce bolj in bolj topilo. Pomiloval sim žlahtno gospo, ki je iméla tako lepe konje, iz celega serca, še bolj pa bolno déte. Gnalo me je, v stanico pogledati, pa kako sim ostermel, ko zagledam v naročju gospé, ne majhnega otroka, temuč v plenicah zavitega črnega pséta.

Prav siliti sim se mogel, da se nisim zasmel. Kakor imam živali rad, mi je to neumno ravnanje vunder smešno bilo, ja gréšno se mi je zdélo. Pa smililo se mi je vunder bolno pse in bolj natanjko sim ga pogledal. Zdélo se mi je, da je pse preveč dobrega vžilo in se preobjedlo. Povedal sim svoje mnenje kerčmarici, ta pa gospej. Koj sim mogel k nji iti. „Ali si živinozdravnik?“ je prašala. „Ali moreš mojega Mignončka ozdraviti?“

Takrat sim bil sedemnajst let star, ravno in visoko rašen, in dobro sim bil oblečen. Z globokim prikonom — vino mi je serce storilo — sim prosil gospo, da bi smel bolnika natanjko pregledati. Ker sim med živalmi, zlasti med psmi zrastel, sim bil v njih boleznih nekoliko skušen. Žlahtna gospa je položila malega Mi-

gnona na mehko blazino in me prosila, pri pregledovanju prav lepo ravnati. Napeti vamp živalice in kalne oči so mi kmalo pokazale, kje da bolezen tiči. Prosil sim malo soli, mléka in olja. To sim dal psetu. Kmaló se je pokazalo, kar sim upal. Ubogemu psetu je kmalo odleglo in preden je ura pretekla, je zamogel že po vsih šterih po stanici hoditi.

Mene je v serce veselilo, da je ubogi psiček tako urno ozdravel, bolj me je pa veselilo zavoljo psa, ki je res velike bolečine terpel, kakor zavoljo žlahtne gospé. Njeno veselje je bilo nezrečeno. Objemala in na serce je pritiskala pseta, da je komej moglo sopsti in glasno je zakričalo. Gospa se je zopet vstrašila. K meni je pritekla in prašala, ali se bo mar božjast spét vernila. Lahko sim jo potolažil. Nazadnje se je spomnila, da mi je plačilo obljubila. Rekla mi je, ali hočem pri nji služiti. Dopadel sim ji. „Kot lokaj znaš v mojo službo priti!“ je rekla. S čudenjem sim stermel va-njo. Smejala se je in mi povedala, kaj da je lokaj. To mi je malo dopadlo. Žalostno sim majal z glavo. “No, kaj pa hočeš biti? Le na ravnost mi povej!” je rekla. Serce sim si storil in ji na ravnost povedal, da bi bil rajše pri konjih kakor pri nji. Nič mi ni zamérila zavoljo tega, temuč na glas se je zasmejala, Bernarda, kočijaža poklicala, in mu vkazala, me ta čas za malega kočijaža vzéti, in kočirati, kar sim pa že sam znal, učiti. Bernard mi je dal roko in žlahtni gospej obljubil, da me bo vse učil in me gotovo dobro imel.

Vse je bilo za odhod pripravljeno. Gospa z Mignonom na ročju, je že hotla stanico zapustiti in v kočijo iti, kar priderdra lepa kočija in z nje stopi prvi zdravnik iz mesta in z njim še drug zdravnik. Oba sta imela zvezde na persih. Ju viditi, je žlahtno gospo čudno preletelo. Ona je hotla imeti prvega živinozdravnika, zdaj pa je prišel prvi človeški zdravnik sam! — Pa pamet je ni zapustila. V stanico je stekla nazaj, kjer je imela Nežka, njena hišna, še nekaj povezovali. „Za božjo voljo! Nežka,“ je rekla, „lepo te prosim, padi v medlevco! mestna zdravnika sta prišla; Mignon je zdrav, zdaj moraš ti zboleti!“

Nežka je bogala. Z zdihljejem je padla v sedež in se delala, kakor če bi ne bilo nič življenja v nji. Doktorja prideta v gostivnico, kjer ju gospa prav prijazno sprejme in k bolnici v stanico pelje. Pošlatala sta ji žilo in dišave pod nos deržala. Nežka je nazadnje za dobro spoznala, se iz omedlevce prebuditi in tožiti, da jo na želodcu in pri sercu tako nekaj tiši. Zdaj se je mogla ojestremu izpraševanju podvréci in gospoda sta jo dolgo in obširno izpraševala. Kakor je bilo viditi, ju je hotla Nežka tudi nekoliko za nos voditi in jima je tako narobe in čudno odgovarjala, da sta se sterma pogledovala in z glavami majala. Pa težko jo je stalo to norčevanje. Prvi zdravnik je ukazal iz kočije skrinjico z zdravili prinesti. Iz več glažkov je pijačo naredil, ktero bi mogla piti. Na vso moč se je branila Nežka in nikakor ni hotla piti. Zdravnika sta ji prav pametno prigovarjala. Skorej bi se jima bila v obraz smejala. Nazadnje

se je vunder dala pregovoriti, pijačo pokusiti. Pa strašno se je kremžila, ko jo je pokusila in se rotila, da rajše umerje, kakor bi še pila. Tolažila sta jo z besedami: „Ozdravéli ne bodete, gospodična, če téh kaplic ne pijete.“

„Zagotovim vas,“ je terdila hišna, „da bom juter zdrava kot riba; ne pijem jih ne!“

„Bodite pametni,“ je prosil prvi, „vaše zdravje je v nevarnosti.“

„Žila preveč močno treplje,“ je rekel drugi zdravnik, „želodec se vam hoče vneti.“

„Bog ne prizadeni,“ je terdila hišna; „moj želodec bi svinsko pečenko prenesel.“

Zdravnika sta se spét sterno pogledala. Zdaj pa stopi žlahtna gospa k Nežki ter reče: „Nežka, iz ljubezni do mene spij té kaplice; kaj bom počéla, če mi zbolíš?“ Nalila ji je kaplic precej v sreberno žličico.

„Za božjo voljo, žlahtna gospa!“ je prosila Nežka, „sej véste —“

„Vse vem dobro, ljubo dete,“ je odgovorila; „ljubim te, kakor svojo hčer; pij jih!“

„Pite no kaplice, gospodična!“ je rekel prvi zdravnik.

Uboga Nežka je zamizala in požerla polovico kaplic, potem pa žlico iz roke spustila.

„O moj Bog!“ je zavpila, „jez ne morem! Žlahtna gospa, to mi je preveč!“

„Vzemite kaplice na cukru!“ je svetoval prvi zdravnik.

„Ne na cukru ne na soli,“ je vpila Nežka; „umerla bom, če te peklenske kaplice le pogledam!“

Gospa ji je lepo na serce govorila, zdravnika pa sta z glavami majala in se potem nekaj tiho menila.

„Gospodična!“ je začel prvi zdravnik, če kaplice ne vzamete, pa morate saj bobke (pilne) vzéti!“

Nežka se je zastonj branila; mogla je bobke vzéti. Gospa sama jih ji je z vso ljubeznijo in skerbnoštjo, s prav ljubezni polnim tolaženjem in prigovarjanjem v usta rinila. En bobek je uboga Nežka požerla, pri drugim ji je pa poterpčenja zmanjkalo. Stól, na katerim je sedela, je prebernila in rekla, da hoče raj voženk piti kakor te bobke jésti, in je stekla skozi vrata.

Jez sim vidil, kako so si žlahtna gospa in zdravnika na vso moč prizadevali sméh premagati. Nad tem, še bolj pa sim se nad tem čudil, da je gospa ki je bila prepričana, da je Nežka vsa zdrava, ubogo hišno tako terpinčila.

Zdravnika pa sta na enkrat modre obraze naredila in z gospo po francozko govorila. Ta pa je postala rudeča kot škerlat in jecljala je nekaj tudi v francoskim jeziku. Zdelo se mi je, da se je izgovarjala. Več cekinov, ktere je zdravnikema za plačilo pomolila, nista hotla vzéti. Kratko in mlačno sta se poslovila in nazaj peljala. —

Ko sta gospoda odšla, se je Nežka spet pokazala. Pa žlahtni gospej se je za malo zdelo, da je s takim zatajenjem same sebe kaplice in bobke požerla. —

„Nežka,“ je začela nevoljno, „slabo si se obnašala. Doktorja sta spoznala naše marne in prav debele sta mi v obraz povédala.“

Nežka se je hotla izgovarjati. Pa gospá jo je še vedno zmerjala. Še le, ko ji je Mignon začel roke lizati, se ji je razserdeno serce vpo-kojilo. Njene oči so mene milostljivo zadéle: „Anže,“ je rekla, „ti si se dobro obnésel; pri meni ostaneš. Skerbela bom za tebe, če se boš le dobro obnašal“. V kočijo je šla, kjer je bila za Mignona posebna mehka postljica pripravljena; jez sim se k Bernardu vsedel in peljal z veselim sercom v tuje dežele. —

Nalaš sim to pogodbo tako obšerno povedal, ker je bila meni šola; v kateri sim se učil ljudi spoznavati. Tukaj sim prvi pot lažnive potuh-njene ljudi vidil; vidil sim kako ste bile hudob-nost in laž poštrafane; učil sim se muhe in zvi-jače imenitnih spoznavati, in moje serce, ki je bilo poprej tako prosto in odkrito, je bilo od tiste ure bolj previdno in samo za se. Pozneje mi je Bernard povédal, da je Nežka z neprevidno besedo svojoljubnost žlahtne gospé razžalila in razjezila; gospa, cela kača, je prijela to prilož-nost v gostivnici, ubogo Nežko z bobki in kap-licami terpinčiti in se tako nad njo iznositi. Zdaj še le sim spoznal, zakaj je hlinjena gospa tako milostljiva bila.



## Četerto poglavje.

### *Življenje v Kastelo Monte.*

Žlahтна gospa se je na Italiansko peljala, kjer je velike grajšine imela. To, kar sim ji storil, je kmalo pozabila, samo Mignon je imel bolj glavo. Kjer kolj je k meni prišel, mi je skazoval svojo hvaležnost s prilizovanjem. Bernard, mož odkritega serca, me je rad imel in že na poti mi je vse zaupal.

„Ne pečaj se za nič,“ je rekel večkrat, „kakor za svoje konje in za hlev. V Kastelo Monte, (tako se je imenovala grajšina grofinje), gospodarijo — samo babe, in to ni nama nič mar; oba sva služabnika in podložna morava biti.“ —

Srèčno smo prišli v Kastelo Monte. Kako mi je serce veselja poskakovalo, ko me je Bernard v hlev k svojim konjem peljal! Lepših še nikol nisim vidil. Dvañajst kónj je bilo izbrane lepote in vsacega plemena. Poleg drobnoudnih angličanov so stali krepki španjolski žrébci z lepo zakrivljenimi vratmi in velikimi glavami; dve arabske kobili ste bile Bernardu poséбно pri sercu, gospod je pa dva visoka neapolitanska belča ljubil. Kmalo sim se z vsimi konji soznanil; zobati sim jim dajal in snažil sim jih. Napravljal in napajat sim jih gonil. Moje veselje je bilo največje, če sim smel na svoji arabski kobili pred prelepim vozom žlahtnega grofa, ko se je s štirimi vozil, jezdariti. V rudeči, z zlatom obšiti obleki, s klobukom s perési na glavi, sim sedel terdno na

krasno napravljeni živini in mislil sim se kralju enacega, kadar sem po zemlji, kakor tica v višavi, čez gore in doline letel.

Grofu je dopadlo moje veselje in hvalil me je, ker sim se tako možko nosil. Bernard, ki je imel zdaj lepe dni, ker sim mu skorej vse delo prevzel, me je imel kakor svojega sina in učil me je vse, kar je vedel, kako se konji redé in opravljajo. Veliko reči sim se od njega naučil in poterjene sim našil vse zdravila, ktere sim pozneje v svoji skušnji rabil. —

Tako sim imel dobre dni. Moji konji so me radi iméli in njih prijazno razgatanje, ko sim v hlev prišel, mi je bilo kakor veselo pozdravljenje. Moje veselje je bilo pa čez vse, ko je moja kobila žrebička dobila. Ljubil sim živinico, kateri je gospod imé Kastor dal, kakor svoje življenje. Nosil sim jo na svojih rokah, dajal sim ji vse sladkarije, ktere sim mogel dobiti. Na pašo sim jo gonil in z vso skerbnostjo sim čul, da se ni kaj poškodovalo. Kastor me je kmalo ljubil, kakor jez njega. Z razgatanjem me je pozdravil, ko me je zagledal; k meni je pritekel, in na moje rame, na moje lica je položil svojo lepo glavo.

Grof je večkrat rekel, kadar je mene in Kastorja vidil: „To je Kastor in ti Anže si Poluks; tako se imata kakor brata dvojčka.“ Poprej sim gospo zavoljo njene prevelike ljubezni do Mignončka grajal. Zdaj pa nisim rekel besedice več. Ljubil sim svojega Kastorja tako, kakor ona svojega pséta. —

Tri cele leta sim bil v Kastelo Monte. Kastor je zraštel. Tako lepa, ponosna, in kot ovca krotka žival je bil, in tako močen, berz in lep, da mu ga dalječ okrog ni bilo para in da se je vsak čudil, kdor se je na konje kaj umil. Grof je imel že tavžent cekinov za-nj. Tresel sim se, ko sim to šlišal, in Bogu sim se zahvalil, ko je grofinja z ponosnimi besedami rekla, da dá ona tistemu tavžent cekinov, kateri ji na Italijskim za takega konja pové. Pa vunder mi je bilo prehmalo namenjeno, Kastorja zapustiti. Še le v drugi deželi, v nama obema neznanim delu sveta nama je bilo namenjeno, se zopet viditi.

Francozki punt je žugal tudi Italijske dežele sabo potegniti. Napoleon je povsod premagal in prišil s svojimi armadami čez Piemontezke gore v rodovitne planjave Lombardije. Cesarski so bili pri mestu Lodi premagani in več nas niso mogli varovati. Grof je zapustil s večjim delom svojega premoženja in svojih služabnikov Kastelo Monte in je v Benedke bežal. Vse konje — in v mojo tolažbo tudi Kastorja — je ali že naprej pošlal ali je pa z njimi svoje orodje peljal.

Blizo Padove smo se peljali skozi gričaste, gojzdnate kraje. Noč je bila, pa vunder se nismo nič bali. Z mano in z Bernardom nas je bilo šest krepkih in dobro oboroženih mož. Kar se je zabliskalo v gošavi. Kroglje iz pušk so žvižgale nad našimi glavami. Tolovaji so skočili na nas. Bernard je padel ranjen na tla. Prestrašen sim mu hotel pomagat iti, pa kar me zagrabi, od enega tolovajev našovan velik pes in me podere

na tla, pa v tistim hipu, ko sim se bal, da me bo s svojimi zobmi razmesaril, me spusti pes z veselim lajanjem, skoči veselo k meni, in mi liže roke. —

„Filaks! Filaks! ali si ti?“ ga pokličem z veselim čudenjem; „kako prideš ti tu sim in med take ljudi?“

„Anže, Anže!“ me pokliče zdaj eden tolovajev in stopi k meni; „ali si res ti?“

„Jez sim Martin!“ — on je bil — „jez sim Anže; kakor me zlo veseli, vas zopet viditi, bi vunder rad polovico svojiga življenja dal, če bi vas kjé drugjé in v boljši družini vidil!“

„Tiho, Anže! ti tega ne umiš,“ je odgovoril Martin. Govoril je tiho in krepko s tolovaji, kateri so naše, ker jih je bilo več, v kratkim premagali in povezali. Grofinja je ležala v medljevcu v kočiji, Nežka je pa v obupu svoje roke vila, in Mignon, jezen, da so ga v spanju motili, je lajal na Filaksa in na tolovaje.

S strahom smo čakali, kaj bodo tolovaji sklenili.

„Martin!“ sim prosil, „pomagaj nam in reši nas za božjo voljo!“ Pomigal je molče s svojo glavo in se je spet k tolovajem obrnil.

Dobro je menda za nas govoril. Zakaj tolovaji so bili zadovoljni z gotovimi dnarji in dražimi rečmi grofinje, ktero so ne ravno prelahlo iz njene medleyce izmajali, in je silo spoznavši s strašnim plakanjem cekine in demante izročila. Tolovaji so nas potem z našo robo in s konji naprej pustili. Boga sim na tihim hvalil iz celega serca, da so nam Kastorja pustili. —

Martin me je na stran potegnil in mi rékel, k tolovajem pristopiti, kjer bom vesélo živel in vsega obilno imel. Z gnusenjem sim mu odgovoril, da se ne vdam v to, lepo sim ga prosil, da nej pot hudobije pusti in se poboljša. „Za to mi je že prepozno!“ je odgovoril Martin, mi roko stisnil in šel za svojimi tovarši. Filaks pa je ostal prijazno pri meni, kakor če bi mi bil hotel reči, da nej grem z Martinom. Še le potem, ko ga je večkrat poklical, je stékel za svojim gospodarjem v gojzd. —

Ko so tolovaji odšli, je bila naša prva skerb, Bernarda obvezati. Rana ni bila velika; krogla ga je samo od strane zadela in padel je več iz prestrašenja, kakor zavolje rane z voza. Več smo iméli z grofinjo opraviti, ktera se je zdaj popolnoma zbrihtala in zdaj s silnim očitanjem in zmerjanjem nad nami znosila. — Zmerjala nas je babjeke, postopače, strahljivce, ki se komej upajo, pištolo izstreliti. Jez saj, ki sim po Martinu največjo nevarnost odvernil, sim se nadjal plačila. Pa zlahtna gospa mi je rekla: „Anže, lepe znance imaš; zavoljo tega morava se govoriti; ne zdiš se mi pošten.“ Povedal sim ji vse po resnici; ona pa je z glavo majala in rekla: „Bomo še vidili!“

Z nemirnim sercom sim prišel v Benedke. Poznal sim grofinjo in nič dobrega nisim imel upati. Namen je imela, me kakor s tolovaji zménjenega zatožiti, in kdor tedajne čase in ojstrost benečanskih sodnikov pozna, vé, da bi bil z zatožbo tudi že obsojen. Kar pride eno noč stari Bernard, od Nežke naučen k meni in mi reče,

brez odloga pobegniti. Vidil sim, da se morem samo z begom oteti. Prosil sim Bernarda, me še enkrat v hlev peljati. S težkim sercom in s solznimi očmi sim vzel od konj, od svojega zvestega Kastorja slovo. Žalostno je gledal ta in za mano je hotel iti, ko sim hlev zapustil. —

„Bernard“, sim prosil, „dobro mi skerbi za mojega Kastorja in glej, da bo vsega dosti imel.“

„Zavoljo tebe mu bom dajal najboljšega ovsa in sena,“ mi je obljubil starček. —



## Peto poglavje.

---

### *Nove nevarnosti.*

Srečno sim obegnul kot čolnar napravljen, — zakaj tudi za to sta skerbela Nežka in Bernard — in srečno sim se prepeljal čez morje. Brez dnarjev nisim bil in ker me je serce v domovino gnalo, sim prišel po marsikterih potih na cesto, ki na Nemško pelje. Zavoljo vojske so bile pota zelo nevarne in težavne. Pa vunder sim prišel srečno do tirolske meje.

Tukej mi je rekel nek potujoč kupec, če hočem k njemu v službo iti. Prav dobro službo mi je obljuboval in meni se tudi ni preveč dobro godilo.

Kupec je imel v Švici posestva, pa zavoljo kupčije je mogel še v pozni jeseni v Piemont potovati in če bi bilo mogoče, bi bil cló do Liona na Francozkim šel. Se vé, da bi se bil jez rajše v svojo domovino vernil; ali Boštian, kupcov kočijaž, mi je vedel toliko dobrega od svojega gospodarja povedati, njegovo krotkoserčnost in dobrotljivost tako hvaliti, da sim pri njem ostal. Boštian je pa rés resnico govoril. Moj gospodar je bil najboljšega serca. Brez posebnih nevarnost smo prišli skozi Piemont srečno v Spodnji valis na Švicarskim.

Tukaj stoji na Piemontezki meji 10 tavžent čevljev visoka gora Svetega Bernarda. Pot gré po vozki, težavno z umétnostjo nadelani césti čez hribe. Na tej gori leži, 7500 čevljev visoko, pod strašnimi kopami in pečovjem po celim svetu znana hiša Avguštnarjev pri majhnim jezeru. -- Ta hiša je naj bolj visoko ležéca v Evropi, v kateri ljudjé prebivajo. V pustim, merzlim in nerodovitnim kraju si je tukaj keršanska ljubezin svoj naj lepši tempelj postavila. Avguštnarji imajo skerb, popotnike, katerih je vsako leto 15 do 20 taužent, prenočevati in jim na vsako vižo pomagati. To pa delajo ti pobožni mnihi z najčistajšo gorečnostjo, brez da bi za hrano lé količkaj terjali ali jemali. Tudi darov bogatinov ne jemlejo. Skozi to pečovje priti je silno nevarno. Čez vertoglavne prepade peljejo vozke bervi; med visocimi, s snegom pokritimi skalami se nabera sneg, ki se, če se le kolikaj pretrese, zmaje in v doline zavali, in v plazih, ki vedno narašajo, drevje lomi, mostove podera, hiše posipa in popotnike

na césti žive pokopuje. Mraz je včasí po noči tak, da popotnike, in še clo živino morí. Sneg dostikrat steze in bervi zamede in prav dostikrat padejo popotniki skozi lahko, goljufno sneženo odejo v brezdno, kjer poginejo. V tacih nevarnostih čuje in pomaga pobožna ljubezin mnihov. Neprenéhoma, po dnevi in po noči, si prizadevajo, ljudi, ki so pot zgrésili, na pravo pot pripeljati, zmerznjene, mraza koperneče v klošter prinesiti, podsute iz snega in iz prepadov otéti. Nesrečne izkati jim pomaga neko pleme velicih, močnih psov, ktere Marone imenujejo, kateri imajo posebno moč slediti, in so v to slušbo kakor od Boga namenjeni in imajo posebno ljubezin do ljudi. Čudna je moč, stanovitnost in umnost teh psov. Meni samemu je bilo namenjeno, se tega prepričati. —

Kupec mi je med tem, ko smo poleg voza čez najbolj nevarne mesta peš šli, mnogo lepega od téh mnihov pripovedoval. Po malim je sneg naletoval, obláčno je bilo. Počasi in ne brez straha smo se peljali po stermi cesti na goro. Doline so bile zdaj vozke. Kupi snega, ki so tu in tam ležali, so nas ovérali v vožnji. Ravno sim enega téh kupov z lopato razkopaval, kar se je zaslišalo neko tiho tresenje, ki se je pa kmalo v gromu enako donenje narastlo.

„Zgubljeni smo,“ je zavpil moj gospodar z obupanjem, „to je plaz!“

Ves prestrašen spustim lopato z rok in zbežim z gospodarjem navzdol. Pa kar si mi vdá lahki sneg pod nogami. V globoko brezdno sim padel in brez zavednosti obležal. —



Govorjenje ljudi in lajanje psov me je iz omame zbudilo. S strahom sim vidil, da ležim v kakih 30 čevljev globokim prepadu med snegom in ledom. Poskusil sim ustati, pa nisim mogel.

„Ali še živite, nesrečni?“ je nekdo od zgorej prašal z milim glasom.

„Še! za božjo voljo, rešite me! usmilit se me!“

„Poskusili bomo, kar bo mogoče, da vas rešimo! Primate té vervi in privézite si jih okrog života. Poskusili bomo vas gori potegniti!“

Vervi so padle doli k meni; težavno sim si jih okrog života privézal in gori so me potegnili. Ko sim gori prišel, mi je podal mož, ktereга obleka in modro obnašanje je duhovna razodevalo, roko in mi je popolnoma gori pomagal. —

„Zahvalite se Bogu!“ je rekel ko sim mu hotel z ginjenim sercom roko kušniti; „On vas je otel!“ —

Več mož, kateri so blagega patra na njegovi nevarni poti spremili, me je obstopilo. Srečo so mi vošili, da sim bil rešen. Tudi dva velika, lepo rašena psa sta me prijazno gledala, kakor če bi se bila tudi mojega rešenja veselila, h kateremu sta tudi res pripomogla. —

„Bistrež in Orel sta svojo reč dobro opravila,“ je rekel pater in je dergljal prijazno lepe živali; „nju ojster duh vas je najdel in nam k vašemu rešenju gotov sled pokazal.“

Hvaležno sim psa k sebi pritisnil, ktera sta se dala z nekako zavednostjo pritiskati, kakor če bi bila dobro vedla, da sta mojo hvalo zaslužila. —

Slabost in obmožnost ste me obšle. Komej so me še noge deržale. Pater mi je dal vina in nosilo je ukazal prinesiti, na katerim so me njegovi tovarši v Klošter nesli.

Skerbno sim prašal zdaj po mojim gospodarju in njegovim kočijažu.

„Plaz ju je umoril,“ je odgovoril pater žalostno; „ko smo ju izpod snéga izlékli, sta bila že mertva. Več jima ne moremo dati, kakor keršansk pokop. Tam gori v Kloštru zamorete še nja trupli viditi!“ Zvedel sim zdaj tudi, da sim dva dni v prepadu ležal. Moje serce se je tiho in goreče božji usmiljenosti zahvalilo. —

Ko smo se Kloštru bližali, nam je prišlo že več patrov nasproti. Na njih krotkih obrazih je sijalo veselje, da so zopet človeku življenje oteli. Prav ljubezni polni so me tolažili in mi skazovali vse djanje usmiljenja, ktere zamore kristjan kristjanu skazati.

Merzlica me je še štirnajst dni na postljo vezala. Moja mladost in velika skerbnost blagih mnihov me je otélo. Ko sim se zopet popravil, sim hotel naprej potovati in doma službo iskati. Pa častitljivi mnihi me niso spustili, dokler nisim popolnoma k moči prišel in se ni bilo nobene nevarnosti več za mene bati. Tako velika je bila njih ljubezin, da so z dnarji in besedami voznika primogli, me do mesta Bazel peljati. Od ondi mi je bilo lahko, péš v svojo domovino priti.

Dan mojega odhoda z voznikom je bil že odločen. Pa slabo vreme ni dalo odriniti. Med tem je prišel francozk živinozdravnik v Klošter, ki je šel od italianske armade na Francozko

v mesto Marzelj na urlavb, kjer je bil rojen. Kmaló sva se soznanila. Rekel mi je, če hočem v njegovo službo iti in pristavil, da pred vsemi družimi némške služabnike ljubi, ker je prepričan, da se sme na njih zvestost, zvestobo in pridnost zanesti. Obljubil mi je dobro mezdo (lón) in z mano ravnati, kakor malokdaj némšk gospodar s svojim poslom ravná. Vdinjal sim se k njemu. Bolj kakor njegove obljube me je mikalo upanje, spét h konjem priti in se živinozdravilstva kaj več naučiti. Že takrat je bilo mojemu sercu največje veselje, ubogim bolnim živinam z domačimi zdravili pomagati. Že med kmeti sim spoznal več tacih zdravil in v Kastelo Monte me je Bernard učil, kako bolnim konjem pomagati in z njimi ravnati. Še več pa sim upal se od francozkega živinozdravnika naučiti. —

Srečno sva prišla čez mejo v lepe kraje južnega Francozkega. Blizo Marzelja sva se v néki vasi vstavila, konjem zobat dati. Ko sva, moj gospod in jez, zajtrovala, pride kmetica v gostivnico, se glasno jokaje. Takrat še francozkega jezika nisim toliko umil, da bi bil jokojočo ženo po govoru tistiga kraja umil. — Moj gospod, ktereга sim vprašaje pogledal, mi je rekel, da je žena s svojimi kravami nesréčna, ker več mleka nimajo. Žena je prosila prav lepo mojega gospoda, jo obiskati in njenim bolnim kravam pomagati.

Moj gospod se dolgo ni hotel lotiti; na zadnje se je pa udal in je šel z njo. Prosil sim ga z njim iti, kar mi je rad pripustil. — „Anže,“

je rekel, se smehlaje, „če jez ne bom mogel pomagati, boš pa ti.“

Pregledal je krave. Ker je bil samo zdravnik za konje, ni vedil pri čem da je. To sim koj spoznal. Po šegi svojih rojakov je besedoval dolgo in obširno o bolezni krav, z ramami majal, tobaka si v nos natlačil in rekel, še do juter počakati. Juter bi bil pa žé v Marzelju in ženi in njenim kravam nej bi bil pomagal, kdor bi bil hotel. — O pervim pogledu sim vidil, kaj je kravam. V moji domovini kakor tudi v Kastelo Monte so bile krave večkrat tako bolne in tu in tam se jim je dalo s prostim zélišem, kteremu se je nekoliko volja pridjalo, gotovo pomagati. Povedal sim svojemu gospodu imé tega zéliša in rekel, da bo to zdravilo v par urah pomagalo. Moj gospod je naredil moder obraz, potem pa rekel napuhnjeno ženi: „Ena réč vam še zamore pomagati; med sto zdravniki bi ne bil eden na to prišel. Dajte kravam kar vam ukažem.“ Žena je zvesto pazila na njegove beséde in obljubila vse storiti. —

„Anže,“ je rekel moj gospod tiho meni, ko sva iz hleva stopila; „gerbo ti bom namlatil, če tvoje zdravilo ne bo pomagalo. Tvoji néški poštenosti sim zaupal, za moje dobro ime mi gré!“

„Gospod,“ sim mu rekel, „gotovo mora pomagati; v tréh urah bodo krave mléko iméle.“

„Dobro, Anže; čez poldan ostaneva tu in bova tri ure čakala.“

Tri ure še niso pretekle, kar pritéče žena in nama pové, da imajo njene krave več mleka, kakor kdaj. Vesélo me pogleda moj gospod in

je voljno terpel, da mu je žena roko kuševala in ga zaporedom prašala, koliko mu je za njegov trud dolžna, ker ji je njeno največje bogastvo otel. Moj gospod se je prav po francozko ustil in rekel, da za take zdravljenja ne vinarja ne vzame; če pa hoče kaj dati, nej da meni, kot njegovemu služabniku, ker sim bil tudi jez z njim v hlévu. Par dvojač mi je hotla v roko vtisniti, pa tudi jez nisim hotel nič vzéti, in rekel sim, da hočem svojega gospoda posnémati, in da nama s tem najbolj plačati more, če naji v svojim kraju kot najboljša zdravnika za govejo živino razgласi. Ali je žena môje govorjenje, ki ni bilo ne francozko ne italiansko umila ali ne, ne vém, moj gospod me je pa mende razumil, ker me je gerdo pogledal. „Anžé,“ mi je rekel „ti imaš več možganov, kakor navaden Nemci; — skupej ostaneva.“ Ostala sva tudi skupej; dober gospod je bil! —



## Šesto poglavje.

---

### *Kastor življenje reši.*

Tisti čas so se v južnim delu Francozkega tiho pripravljali za vojsko unstran morja. Moj gospod je mogel koj k svojemu regimentu iti in v Tulonu je šel na barko. Jez sim v začetku primišljeval, ali šel z njim ali ne. Pa moj gospod,

kteremu sim vse veljal in sim mu tudi iz serca priveržen bil, me je pregovoril in mi obljubil, mi kadar se vernemo, toliko dнарjev dati, da si bom mogel v svoji domovini posestvo kupiti in mirno živeti. Na Kristino sim se spomnil. Moje mlado serce mi je skipélo in veselje, tuje dežele obhoditi, se je v meni vnélo. Vesél in s klobukom mahaje sim na barki morje pozdravil. Vsi smo bili židane volje. Bonaparte, nepremagljivi vodja, je bil med nami in z njim in z njegovo srečo smo si bili svesti, povsod premagati in si bogastvo nabrati. Če bi bili vedli, v kakošno terpljenje in v kakošne boje da gremo, bi nam bilo gotovo drugače pri sercu bilo! —

Pri otoku Malta smo še le zvedli, da je naš namen v Egipt se peljati. Ostermeli smo vsi. Mnogim je bilo nekako tesno pri sercu; med temi sim bil tudi jez in česar sim se bal, to se je pač preveč rés zgodilo. Poglavno mesto otoka Malte, La Valette, smo kmalo vzéli, Egipčane premagali, Mesto Kairo, v Egiptu, se je podalo. Moj gospod je imel čez glavo opraviti in noč in dan za ranjene konje skerbéti. Kolikor sim mogel, sim mu pomagal. Enega jutra sim imel na prostoru pred mestom Kairo ravno konju, kteremu je nek Egipčan desno uho odsékal, rano zavezati, ko francozk lovec visocega konja pripelje. Kako sim se zavzel in razveselil, ko sim svojega Kastorja v konju spoznal.

„Kastor! preljubi moj Kastor!“ sim rekel o veselju in mu poterkljal na vrat. Lepa živina je tudi mene spoznala. Veselo se je začela razgati in je položila svojo glavo na moje pleča.

Vzdignila je drobno kervavo nogo, kakor če bi mi hotla rano pokazati in me pomoči prositi. Krogla ga je v stegno nekoliko zadela, pa rana ni bila nevarna. Rekel sim pa vunder, da je nevarnost za konja velika in da mora Kastor saj štirinajst dni pri nama ostati. Vojak je v to dovolil in mi naročil, za lepega konja prav dobro skerbéti, rekoč, da je to najljubši konj njegovega obersta. Tako me opominjevati in naročati mi, ni bilo treba. Kako bi se ne bil na uso moč prizadeval, svojega ljubčka ozdraviti! Prašal sim potem lovca, kako je njegov oberst konja dobil. Kakor sim mislil, tako mi je povedal. Oberst je dobil lepo živino po navadni šegi francozke armade. V vojskah na Italianskim je vidil lepega konja, in ker mu je dopadel, ga je ukazal meni nič tebi nič iz hleva pripeljati. Z oberstom je tudi Kastor v Egipt prišel.

Obvézal sim koj svojo zvesto žival in dal sim ji najbolje mesto v hlevu. Kolikor sim imel časa, sim ga za strežbo Kastorja obernil. Hvalézin in priveržen mi je pa tudi bil. Čez šest dni je bil popolnoma zdrav. Vojak je prišel večkrat po konja, in ga je hotel odpeljati. Z vsakterimi izgovori sim ga nazaj deržal. Nazadnje pa, ko nisim mogel konja več obderžati, so mi prišle solze v oči, ko ga je vojak odpeljal.

Napoleon je odrinil z večjim delom svoje armade v Sirio. Moj gospod in jez sva šla z tropo konjиков, ki so imeli precej streliva za njim peljati; pozneje z armado. Ne dalječ od mesta Jafa nas je prijéla desetkrat večja truma Turkov. Vsa serčnost nam ni nič pomagala.

Skorej vsi francozki konjiki so popadali pod meči zlobnih sovražnikov, ki niso nikomur prizanesli. Strašno vdarjen sim se zvalil omamljen na zemljo. Silno suvanje in tresenje me je iz moje omame zbudilo. Vidil sim, da sim bil za rep konja privézan v sredi turških konjikov, ki so neprenéhoma čez nezumno pešeno pušavo letéli.

Strašen je bil moj stan. Skusil sim moliti, pa nisim mogel. V vročini in razbeljenim prahu, ki me je pri vsaki konjevi stopinji posul, mi je kri skorej zavréla in sape mi je zmanjkovalo. Pol mertev sim bil, ko so se Turki na mestu od Palmovega drevja obsenčenim vstavili in jesti in piti začeli. Odvezali so me. Zdaj sim vidil, da so še družih pét Francozov vjéli in enako sabo privlekli. Turki nam niso nič privošili, dasi ravno so naši suhi jeziki po kaplici mërzle vode kopernéli. Z znamenji smo kazali, da smo žejni. Zopet so nas zvezali in se pogovarjali, kakor se nam je zdelo, kaj bi z nami storili. Dolgo so se pogovarjali. Z neizrečenim strahom smo jih poslušali; da si ravno nismo nič razumili, nam so dali vunder njih serditi pogledi se najhujega bati. K smerti sim se pripravil in moliti sim hotel. Kar zaslišim za sabo krepko razgatanje. Velik konj se je sklonil čez mene in veselo svojo glavo na mojo ramo položil. Z začudenjem se ozrem in kako sim se razveselil, ko sim svojega Kastorja zagledal. Oči so se mu svetile; nepotepžljivo je po prahu berskal in pripogval svoj vrat; kakor če bi poznal nevarnost svojega gospodarja in bi ga hotel opomniti, se na njegovim berzim životu rešiti.



„Ubogi Kastor!“ sim rekel, „prišel si le gospodarjevo smert gledati. Tako imam vunder se veselje pred svojo smertjo, tebe, zvesto žival, viditi!“

Turki so se čudili, ko so vidili, da se mi Kastor tako prilizuje. Eden njih stopi k meni in me praša slabo po italiansko govoreč: „Kristjan, od kod poznaš ti tega konja?“ Povedal sim mu vse. Prestavil je svojim tovaršem moje besede in zdelo se mi je, da so jim šle k sercu. Odvezali so me in vode in črnega ovsenega kruha mi dali. Kakor sim bil sam lačen in žejen — sim ga vunder s Kastorjem delil, kteri je rad z moje roke jedel. To je Turkom dopadlo. Večkrat so rekli: „Pri bradi našega preroka! kako konj kristjana ljubi! dobro serce mora imeti!“ Roke sim povzdignil in prosil, in kazaje na vodo in na kruh, tudi mojim tovaršem kaj dati. Turk pa je jezno pomajal z glavo ter z roko znamenje dal, kterega nisim umil, pa kmalo sim si ga védel v svojo grozo razložiti.

Kastor ni hotel od mene se ločiti; kakor psiček se je k meni pritiskal. Lahko sim zapopadel, kako sva tukej se sošla. Tudi on je bil, kakor jez vjét od Turkov, ki so nas prepadli. Ti so se zdaj začéli prepérati, kaj bi z nami storili. Kar vstane eden Turkov, kakor če bi ga bil vrag obsedel, in prekolje enemu Francozov glavo, in v kratkim času so tudi drugi pocipali od kervolokih vragov posekani. Smert pričakovaje sim objél v svojim strahu Kastorjev vrat z obema rokama. Pritisnil sim se k njemu, kakor če bi me bil imel njegov život smerti obvarovati.

Kakor žugaje je žlahтна živina se glasno zarazgatala, oči so se ji bliskale, nosnice je razpénjala, svoj vrat stresala in glavo ponosno sklanjala. Turk pa, ki je znal italiansko, je poterkljal prijazno Kostorja na vrat rekoč: „Kristjanu, ktereга ti tako ljubiš, se ne bo nič žalega zgodilo. Bog ti ga je poslal, da te réši!“ —

Turki so se pripravljali k odhodu; na konja so me privezali in kakor blisk smo letéli naprej. Nisim vedel, kaj so mi Turki namenili. Smerti sim odšel, ali sim pa odšel tudi terpljenju sužnosti? Kdo bi me bil tudi té réšil? Nobenega upanja nisim imel za to in voljno sim se vdal v božjo voljo. Hitreje in hitreje smo derjali čez pušavo. Večkrat sim prišel pri jezdarjenju tako blizo Kastorja, da sim ga mogel poklicati. Obernil se je vselej zvesti konj, kakor če bi bil hotel odgovoriti, s svojimi bistrimi očmi in s svojo lepo glavo k meni in veselo se je zarazgatal. Tepenje pa me je prisililo, se ne več z njim pogovarjati. Noč se je storila, ko smo prišli do skalovja z germovjem porašenega. Vir je žvergljal iz skalovja. Tu so se Turki vstavili, konje napojili in prepečeno moko večerjali. Tudi meni so vergli nekoliko pavčkov ali dateljnov. Kmaló sim spoznal, da bomo tu prenočili. Dva Turka sta me vlékla kakih sto korakov za skalovje k germovju, me še térdneje povezala in mi rekla, da imam čez noč tu ostati. Dovoljin sim bil s tem, samo vervi, s kterimi sim bil povezan, so mi bolečine delale. Poskusil sim zaspati. Pa dasiravno sim bil silno truden, vunder nisim mogel oči zatisniti. Turki so zdaj svojo večerno

molitev opravili; sapa mi je vsako njih besed v ušesa zanesla. Bolj in bolj tiho je postalo, in kmalo se mi je zdélo, da so Turki zaspali. Jez sim še čul in proti pol noči sim tudi jez zadremal. —

Spal sim kake dve ure, kar me neko praskanje in dihanje zbudi. Moj Kastor je bil, ki se je odtergal in k meni prišel. V časi obide konje hrepenjenje po ljudéh, ktere ljubijo. Z vso silo hočejo potem k tistim, h katerim jih hrepenjenje vleče in nič jih ne more deržati. Luna je prisvitila. S svojimi zvestimi oèmi me je gledal Kastor, ki je bil še obsedlan. Misel me je obšla: „Pojdi na konja in réši se!“ pa kako mi je bilo to mogoče. Noge in roke sim imel terdno zvezane; z vso močjo sim se prizadéval, se rešiti. In res sim si vervi toliko razvézal, da sim zamogel s tremi perstmi desne roke gibati. V lune svitlobi sim vidil v Kastorjevim sedlu pištole in nož njegovega turškega konjika. Le pomigniti mi je bilo treba in Kastor je pokléknil. Z veseljem sézem po nožu in preréžem z njim vervi. Na tla so padle. Rešen sim bil. Veselo zasedlan, svojega zvestega Kastorja in jo vrežem proti Egiptu.

Kakor blisek me je nesel po planoti. Luna je začela obledovati in zora je oznanovala dan. Kar zaslišim streljanje in divje vpitje bliže in kliže za mano. S strahom in čudenjem sim vidil, da me Turki zasledujejo.

Kmalo so mogli zvediti, da sim pobegnil in po bližnjih potih so mogli za mano iti. Sicer bi bilo nemogoče, tudi če bi bili njih dobri konji še

tako dobro tekli, me tako kmalo doiti. **Kastor**-jeva nevtrudljiva stanovitnost je bila moje edino vpanje rešenja in rés, kakor če bi bila žlahtna živina vedla, da v njeni moči moje življenje leži, je na vso moč letela. Kakor če bi se bil s svojimi zasledovavci v hitrosti skušal, sim letel čez planoto, ki je začela zdaj se poniževati. Navzdol je šla. Zemlja je bila razpokana, griči so overali jezdarjenje. Pa nič ni motilo **Kastorja**. Preskočil je vsako régo, varno je tekel čez griče in doline. Bilo je, kakor če bi njegova moč v teku večja prihajala. Pa tudi moji zasledovavci so iméli dobre konje. Niso odjenjali. Slišal sim jih dostikrat sopsti in razgatati se. Slišati jih, je **Kastor** še bolj tekel. —

Pa kar naenkrat zagledam širok graben pred sabo, ki je bil silno globok. Naj menj je bil šest vatlov širok. Z grozo sim pogledoval v globočino. **Kastor** je jezno otresoval svojo grivo in se ozeral na zasledovavce, ki so z veselim vpitjem bliže in bliže prihajali, ki so si svojega lova svesti bili. Poskusil sim, bolj vozko mesto dobiti. Pa neskončno dalječ se je vlekel graben po planoti. Bliže in bliže so prihajali Turki. Kar zavpijem, sebe in konja **Bogu** priporočivši: „**Kastor**, réši me! réši me!“ in kakor če bi bil moje besede umil, vzdigne svojo lepo glavo in se razgatá. Urno se zaletim z njim in serčnost me je prestavila čez graben. V tistim hipu sim bil unstran grabna réšen, ko so me moji sovražniki zagrabiti mislili. Zavzeli in začudili so se ter vstavili. Nobeden njih si ni upal graben preskočiti. S pištolami so za mano streljali, pa ker

sim bil za germovjem in za gričem skrit me ni nobeden zadel. Vidil sim, da so večkrat ob grabnu gori in doli jahali, da bi pripravno mesto za preskok našli. Niso ga dobili in s preklinjevanjem in žuganjem so se vernili. Tako sim bil rešen, rešen po serčnosti in kreposti svojega neprecenljivega Kastorja.

Pa kako drago je mogla uboga žival to moje rešenje plačati! Ko so Turki odšli, sim objél tanjki vrat Kastorja in hvalil njegovo krepost in zvestost. Tiho in prijazno me je gledal. Kar se mu vdere v curkih kri iz gobca in nosa. Globoko je zdihnil, se opotekel in mertev na zemljo padel. Ko je čez graben skočil, si je zvéstému konju žila vtergala. —

Kako mi je zdaj pri sercu bilo, ne morem povedati. Molcé in nezmožen sim se vsedel poleg njegovega trupla in popolnoma sim nad svojim rešenjem obupal. Sedel sim dve uri, preden sim se zopet zbrihtal iz svoje žalosti. Z nožem sim jama skopal in zvestega konja zakopal, da bi ga divje zverine ne požerle. Po tem sim vzél obé pištoli, ki ste bile še v sedlu, in počasi in žalostno sim šel naprej. Kam, sam nisim védel. V tem stanu nisim na nič več porajtal in življenje mi je bilo težavno.

Dva dni sim po pušavi taval; od lakote in še bolj od žeje ob vso moč djan, pridem proti večeru do studenca. Napil sim se in iti sim že hotel. Kar zagledam dalječ meglo prahú. Kmaló sim spoznal majhno turške tovarnike, ki so na velbljudih proti studencu šli, pri katerim sim se jez napil. Sklenil sim, jih brez straha počakati.

Meni je bilo, kakor sim žé rekel, življenje težavno. Lakota me je razjedala, in vsaka smert je lože, kakor smert lakote. Tovorniki so prišli bliže in v vpokojenje svojega serca sim vidil, da niso bili turški vojaki, temuč kupci. Zlo so se čudili me samega in v takim stanu viditi. Vodja tovornikov, star prijazin mož, z dolgo belo brado, je govoril nekoliko italiansko. Kmalò sva se pomenila. Prosil sim ga me sabo vzéti in za plačilo sim mu ponudil obilo z drazimi kamni okovan nož Turka. Ahmed, vodja tovornikov je vzél mojo ponudbo in mi je obljubil, me v mesto Moka pripeljati. Tje je dajal židano blago. To je bilo za mene, ki sim želel v Egipt priti, velik ovink, pa kaj mi je bilo storiti? Tolažil sim se s tem, da bom v Moki barko dobil, s katero se bom čez rudéče morje v Egipt prepeljal.

Ahmed mi je dal velbljuda in pridružil sim se veliki družbi popotnikov.

Počasi smo samo po dnévi popotovali. Vročina je bila strašna in od dné do dné večja. Dvakrat nas je samum dobil in ta žgeče vroči, strupeni veter nas je pripravil v smertno nevarnost. Tolovaje, ki so nas večkrat napadali, smo srečno odgnali. Kolikor globočeje smo prišli v Jemen, to je v sréčno Arabiò, toliko več težav smo imeli prestajati. Vojska je najboljše rodove Arabov razperla; najlepše vasi so bile požgane, setve potaptane, studenci in vodnjaki zasuti. Pomanjkanje vode smo kmalo najhuje terpéli. Od dné do dné smo se mogli z vodo preskerbovati, katero so v mehovih velbljudi nam nosili. Ahmed je pošiljal vsak dan na najurnejših velbljudih svoje

hlapce naprej. Pri studencih so mogli obstajati in mehove polniti, da smo zamogli po kratkim počitku naprej potovati. Večkrat so bili studenci in vodnjaki od ljudi, ki so poprej prišli, obleženi in potem so se za vedro vode do kervi zbili.

Tako smo prišli z velikim terpljenjem tri dni hoda do Moke dalječ. Zdaj še le je bila naša pot težavna. Tolovaji so pot nevarno delali. Kjer smo studente dobili, smo si mogli svesti biti, tudi na-nje zadéti. Doslej smo bili vselej tako srečni, da smo se jim vbrani. Ko smo pa eno noč svoje velbljude napajali, je toliko tolovajev in tako silno na nas mahnilo, da so nas v hipu premagali in razpodili. Komej sim vtegnil svojega velbljuda zasedlati, kar vidim, da je Ahmed, od tolovaja preganjan, k meni pribéžal. Klical me je: „Reši me!“ Dobro namerjena kroglja ga je na tla poderla. Urno sim posilil velbljuda poklek-niti, pomagam Ahmedu na-nj in tako srécin sim bil, v tamni noči na pšeno planoto zbežati. Pot v Moko so nam tolovaji zaperli.

Pognal sim velbljuda, da je stekel kolikor je mogel. Kam je tekel, sam nisim vedel. Mislil sim le, kako bi tolovajem ušel. Ko sim mislil, da sim že v varnosti pred njimi, sim prašal Ahmeda, kam da ta pot pelje. Nič mi ni odgovoril. Molcé, kakor če bi bil mutast je sedel, samo od časa do časa je globoko zdihnil iz bolečine in žalosti nad zgubo svojega bogastva. Dan se je naredil. Zalostno me je Ahmed pogledal. Zopet sim ga prašal, kje da sva. Zdihnil je globoko ter rekel: „Bog hoče tako; težko bova z življenjem odšla. Poženi velbljuda na desno in daj mi

piti.“ „Ahmed! nimam ne kapljice vode! Věš, kăko so nas tolovaji napadli!“

„Bolečina in žeja me pečeta kakor ogenj v mojim drobu,“ je odgovoril Ahmed in naslonil svojo glavo na persi. „Cěle dni dalječ ni nobe-nega studenca; v najstrašnejši kraj naji je velbljud zanesel.“

Vstrašil sim se in pognal velbljuda tje, kamor je Ahmed želim. Poskusil sim ga z rahlimi besedami potolažiti. Ni se dal, temuč z zaničljivimi pogledi mi je rekel, da je Turk in ne potrebuje od kristjana serčnosti za terpljenje in moč za smert se učiti. Molčal sim in poskusil moliti. Žeja me je začela tudi bolj in bolj peči in kmalo, proti poldnevu, ko je sonce strašno pripékalo, nisim mogel več prestajati. Hudo lakoto sim žé terpel; pa kaj je lakota memo žeje? Spomnil sim se na Hagaro in Izmailè, ktera je ne dalječ od tod Gospodov angelj žeje in smerti réšil. Z vernim sercom sim, prosil Boga in presveto Devico, da bi tudi nama student iz suhe zemlje pritékel. Moja molitev je bila uslišana. Pa ne iz zemlje globočine, ne iz neke visočine nama je bila voda namenjena; iz trebuha živine nama je iméla priti.

Poldan je bilo in najina žeja je bila strašna. Velbljud je še vedno krepko naprej stopal. Rekel je Ahmed: „Pusti, da velbljud poklékne!“

Storil sim tako in velbljud je pokorno pokléknil. Z njega sva stopila. Ahmed mi je rekel: „Kristjan vzemi svojo pištolo in umori mi živino!“



„Za božjo voljo!“ sim rekel ves prestrašen in zavzét; „kaj pa govoriš? Kdo naji pa ponese iz té pušave, ko velbljuda umorim?“

Brez da bi mi bil besedo odgovoril, vzeme Ahmed pištolo in jo nameri na velbljudovo uho, jo sproži in živina je padla na zemljo.

To vse se je tako urno zgodilo, da nisim za rešenje živali nič storiti mogel. — „Ahmed!“ sim rekel skorej obupajoč, „kaj si naredil! zdaj še le, zdaj sva pogubljena!“

„Réšena sva, ako Bog hoče!“ je Ahmed odgovoril; „pomagaj mi velbljudov trebuh razparati.“

„Bog ne prizadeni! jez ne pijem kervi!“

„Voda boš pil kristjan!“

„Vodo?“ sim prašal z začudenjem; „ali vodo? Tebi se sanja, Ahmed!“

„Ti ne poznaš velbljudove nature, ki je bar-ka pušave. Njegov želodec je enak mehu s predali, v katerih vodo več dni hrani. V njegovim želodcu mora še polovica vode biti!“

Z začudenjem in skorej z nevernostjo sim Ahmedu pomagal. In rés je bila voda v velbljudovim želodcu. Zlo naji je okrepčala, da si ravno ni bila tako čista in merzla. Tako nama je odleglo, da sva mogla več ur naprej iti. Noč je prišla in z groznim strahom sva jo preživéla. Zjutraj sva šla s sklepom, si najhuje upati, proti mestu, od kodar sva vidila se dim kaditi. Lahko sva si za gotovo mislila, da gréva tolovajem v pést. Dim naj je peljal v majhno revno vas. Ahmed je šel sêrcno v prvo kočó, kjer sta dva Araba na zemlji sedela in kosila.

„Mir vama bodi!“ ju je ogovoril Ahmed; „sprimita dva popotnika, ki sta pot zgrešila.“

„Bog vama pomagaj!“ sta Araba odgovorila, ki sta naji z njima lastno gostoljubnostjo h kosilu povabila. Kako se nama je prileglo kosilo! Ahmed jima je povedal, kaj se nama je zgodilo, in s pomilovanjem sta ga poslušala. Ahmed ju je prosil, nama velbljude posoditi in pravo pot v Moko pokazati. „Sama vaji bova tje peljala,“ sta obljubila Araba, in storila sta po svoji obljubi. Brez posebnih težav smo prišli v Moko.

Ahmed je imel v Moki prijatle, ki so mu po mogočnosti pomagali. Tudi jez sim imel sréčo, poštenega angležkeka kupca dobiti. Ta mi je našel priložnosti, se na angležki barki v Evropo nazaj peljati. Pol leta sim mogel na morju živéti in pe dolgi; pa vunder srečni poti sim prišel v Livorno na Laškim.



## Sédmo Poglavje.

### *Mignon.*

Ko sim na zemljo stopil, sim bil berač; za vožnjo čez morje sim poslednje dnarje izdal, ktere mi je dobrotljivi Anglež v Moki dal. Beračevaje, od revšine in stradanja izdelan sim prišel blizo Kastelo Monte. Nadjal sim se, ondi Bernarda

najti in z njegovo pomočjo sim hotel ali novo službo iskati ali pa se na Nemško verniti. **Kastelo Monte** sim pač še vidil, pa **Bernarda** ne več. Na pokopališu je ležal. Njegov grob sim obiskal in bridke solze sim jokal po njem. **Ko** sim jokal in molil, je prišel majhen in suh psiček in iskal jedi. Svojim očem nisim upal, ko sim žival bolj natanjko pogledal, pa vunder — tako je bilo. **Mignon** je bil, **Mignon**, sicer tako debeli **Mignon** je bil še samo kosti; on, ki ga ni sméla sapica opihljati ki je na perju spal, je taval zdaj v merzlim deževnim jesénskimi vremenu, on, ki je vsak dan kofè in tosto z rok žlahtne gospe jedel je zdaj lačen košic iskal. Poln usmiljenja sim ga poklical. Plašno in boječe je prišla živalica. Po imenu sim ga poklical. Slabo je zalajal, ko me je spoznal, in veselo na mene poskočil in mi roke lizal. **Kruha** sim mu pomóčil. Željno ga je vzél in ves kos požerl. Odmenil sim si ga zjutraj za košilo, pa rad sim mu ga dal. —

**Mignonov** žalostni stan sim lahko zapopadel. Tudi **gospa**, njegova žlahtna gospodinja, je umerla in njeni nasledniki so pséta kot nepotrebno stvar iz grada zapodili. — **Ko** sim šel iz pokopališa, je šel **Mignon** z mano in me je sprémil na cesto. Tu sim mu rekel, da nej se verne. Pa prijazno se mi je prilizoval, kakor če bi me bil hotel prositi, da nej ga sabo vzamem. Usmilil sim se zveste zapušene živalice.

„Pojdi tadaj z mano, **Mignonček**,“ sim mu rekel; „**Bog** nama bo že pomagal.“ **Kakor** če bi bil moje besede umil, je zalajal, skakal in naprej stékel.

Pozno v jeseni je že bilo. Listje je padalo z drevés, goste, vlažne megle so že ležale v dolinah in čez hribe in hud mraz je delal pot po hribih težavno. Prišel sim z Mignonom beracevaje in silno stradaje do Tirolske meje. Tu sim čutil, da moja moč precej in urno pojema. Težko sim se drugi dan še do perve planinske kočé privlekel. Planinec in njegova žena sta me čez noč pri sebi obderžala in mi mleka, kruha in žganja dala. Celo noč nisim oči zatisnil. Ko sim zjutraj od svojih dobrotnikov hotel slovo vzéti in naprej iti, sim že pred vratmi kakor pol mertev na tla padel. Z usmiljenjem sta me nesla dobra človeka na slamnato posteljo nazaj in mi pomagala kolikor sta mogla. Planinec me je gorko odel, njegova žena mi je juhe z jajci skuhala in me pridno s češnjevim žganjem mazala. Od ure do ure sim slabeji prihajal. Mignon se je plašno k meni pritiskal in mi roke lizal. Vsi udje so mi mraza oterpneli, omedlel sim, in zvečer sim bil, kakor pravijo dozdevno mertev ali zamaknjen.

To je bil strašín stan, ktereга nečem bolj obšerno popisati. Težko, merzlo breme je ležalo na mojim sercu; bilo mi je, kakor če bi mi bila merzla roka oči tišala. Nikakor jih nisim mogel odpréti, in kakor sim se z vso močjó prizadeval, nisim mogel ne s perstom pogibati. Vše je bilo na meni merzlo, oterpnjeno in mertvo. Samo slišal sim še. Slišal sim Mignona stokati, ki me je po celim životu lizal, zdaj lajal, kakor če bi me bil hotel zbuditi, zdaj žalostno tulil. —

„Jera“ je rékel planinec, „ta je mertev! Bog mu daj večni mir in pokoj!“ To izgovorivši me je z žegnano vodo pokropil in se prekrizal.

„Jera, prižgi žegnano svéčo in daj mu rožnikranc v roko!“

Jera je šla, prinesla žegnano vošeno svéčo in mi dala rožnikranc v roko. Potem sta pokleknila in litanije za mertve molila. Ko sta vstala je rekel svoji ženi: „Jera pojdi spat; bom jez po noči pri njem čul in mu trugo naredil. Bom žé večkrat pogledal, kaj merlič dela. Ta je in ostane mertev, juter ga bom zakopal!“

Kakor če bi mi goreč meč serce presunil, mi je bilo pri teh besedah. Živ pokopan biti in žé juter! Z vso močjo sim si prizadeval, znamenje življenja dati, da bi strašni smerti odšel; pa zastonj, vse je bilo v meni povezano in terdo!

Jera je bila s tem dovoljna. Poklicala je Mignona, pa zvesta žival me ni hotla nikakor zapustiti. „Ostani pa pri njem,“ je rekla Jera ginjena. „Prinesla ti bom župe, da lakote ne pogineš. Pri nama smeš ostati, ker vidim, da si zvesta žival!“

In Mignon je bil zvést. Mleka še pokusil ni; žalostno je splezal k meni in položil svojo glavo na moj vrat. Bolj in bolj doli je šel tako, da je nazadnje éez persi na moj želodec prišel, kjer je obležal. Toplota živali, ki se je zdaj na žličico in želodec razlila, mi je čudno dobro djalo. Spomnil sim se ubozega Lazara, kterega so se psi usmilili in mu rane zacelili. Čutil sim težki, mertvaški mraz z mene zginjevati. Zdaj je prišel planinec. „Oj kužek,“ je rekel, „če bi pač mo-

gel svojiga gospoda živega narediti! Kakor kolkjica se mi zdiš, ki hoče jajce izvaliti! pa tvoj gospod je mertev in ostane mertev!“ — Mignon je žalostno zatulil. Zvestoserčni planinec ga je lepo tolažil in mu obljubil, ga obderžati in dobro rediti. „Pa jeli, kužek,“ je dalje govoril; „tebe zebe; čakaj, te bom ogrel!“ Prinesel je terská, ki so pri tesanju truge odpadle in kmalo je svitlo gorelo. Meni je toplota tako dobro djala, ki je zdaj stanico ogrevala. Mignon je vedno na mojim sercu ležal in družega ni bilo slišati, kakor njegovo tiho stokanje. Čutil sim, da mi je nekoliko odleglo; moliti sim zamogel. Čudna moč je iz Mignona v moj život prihajala; v časi sim mislil, da bom mogel svoje terde ude premakniti. Pa še vedno se niso dali. Upati sim smel, da se bom iz težkega spanja zbudil, če bo Mignon še par ur na mojim sercu ležal in ogenj ne bo vgasnil. Kako sim se prizadeval! Kako goréče sim molil!

Dan se je naredil. Planinec je prinesel z ženo trugo. Slišal sim grozni ropot, ko sta jo na tla postavila. Groza je pretresnila moje ude. Vse se je v meni treslo in trepetalo. Vstati sim hotel pa nisim mogel. Prijela sta me in hotla s slame v trugo položiti. Kakor divij je planil Mignon v Planincea, kakor če bi bil vedel, da gré za moje življenje, in v perst ga je vgriznil. „Oj ti huda žival,“ se je kregal Tirolc; „kaj me grizež! Sej hočem dobro tvojemu gospodu in mu hočem poslednjo čast skazati. Jera, primi ga za noge; že gré!“

Primeta me; obupanje me je prešinilo. Ubogi Mignon je strašno zatulil. V trugi sim ležal. Mignon je se v drugo zlobno v planinca zagnal, ko je hotel pokrov na mene položiti. Zdaj sim čutil, da se mi življenje povrača. Slab krik je šinil iz mojih tesnih pers, rekel sim: „Jezus!“ in sim poskusil se nekoliko skloniti. Planinec in njegova žena to viditi, se vstrašita, veržeta pokrov in stečeta iz hiše.

Klical sim ju, pa v svojim strahu mi nista nič odgovorila! Ali Mignon je skočil ves vesel na mene, je lajal in se mi prilizoval, kakor je mogel. K sebi sim pritisnil ubogo žival z globoko ginjenim sercom. Za Bogam je bil on, ki me je rešil. Zdaj jokal zdaj smejal sim se in klical Tirolca.

Čež dolgo je prišel plašan in prestrašen z žegnanim križem v roki, odpre nekoliko vrata ter reče: „Vsi zveličani duhovi hvalijo Boga, Gospoda!“ „Tudi jez, hvalim in povikšujem Boga čez vse, zakaj mogočnega se mi je skazal. Pridite le in pomagajte mi!“

Tirolc si je storil serce, vrata še bolj odperl in pomolil svojo kodrosto glavo nekoliko skozi-njé.

„Za božjo voljo!“ je začel, „bodi resničen in povedi mi od kod prideš prav za prav?“ Mertev si bil enkrat. Iz nebes ne prideš, zakaj ostal bi bil ondi; povedi mi, ali prideš tedej iz pekla? prosim te, verni se le urno nazaj! Jez ne morem za to, da si brez svetih zakramentov umerl, madva sva poštena katoljška kristjana in nečeva s peklenškimi duhovi nič opraviti iméti; pojdi tedej v miru tje, od kodar si prišel. Ako

pa nečeš iti, bom šel po mnihe v mesto, ti te bodo že primorali.“

„Oh, ljubi planinec,“ sim mu rekel; „ne pridemi iz pekla.“ —

„Tedej pa prideš iz vie! O ti uboga duša, kakò se mi smiliš! Tu ti za morem že nekoličkaj pomagati! Glej uboga duša! svojo kravo bom prodal in vsak teden za eno sveto mašo dal in verh tega bom še s svojo ženo en rožnikranc za tvoje rešenje molil. Povem ti pa, da tega ne storim zastonj. Tudi ti moraš za mene moliti, kadar v nebésa prideš, da tudi jez k tebi pridem!“

„Ljubi planinec!“ mu rečem z milim glasom, „sej ravno to hočem, da k meni pridete; le pogledjte me, sej še živim, sej nisim mertev!“

Planinec je neverno z glavo majal in šel po svojo ženo. — Komej sim nazadnje dobra človeka prepričal, da res še živim in da sim bil lé dozdevno mertev. — „Prav dobro je,“ je rekel prostoserčni Tirolc, „da si se zopet oživel; jez bi te bil rés kar zakopal!“

Pri sebi sta me obderžala in v štérlih tednih sim toliko k moči prišel, da sim mogel naprej iti. — Z težkim in hvaležnim sercom sim se od nja ločil in Boga prosil, jima poverniti, kar sta mi iz ljubezni storila. Šel sim naprej, pa kam, tega sam nisim vedel. Zdaj sim hotel v domovino iti in Kristino poiskati, zdaj kot živinozdravnik pri kakim cesarskim regimentu v službo iti. Pa zdaj je bil mir in vojaških služabnikov povsod preveč. Tudi kot kočijaž ali streže pri kaki gospodi službo dobiti nisim imel sréce.



Nič mi ni šlo po sreči. Zima je bila pred durmi, dostikrat sim mogel stradati in po noči v gojzdu spati. Bridkost, nedovoljnost séerca me je obšla, kakor še nikolj pred ne. Vse vpanje sim zgubil, da mi bodo kadaj boljši dnevi zasijali. Življenja in vedne nesreče naveličan sim sklenil večkrat, si življenje vzéti. Skušnjave so bile včasi silno velike. Pa božja milost in moj angelj varh me nista pustila tako dalječ pasti.



## Osmo poglavje.

---

### *Nepričakovana sréča.*

Tako sim prišel s svojim Mignonom, ktereга zvestost in prijaznost mi je toliko tolažbe delala, do mesta Fisen na Parskim. Blizo mesta sim srécal lepo kočijo z dvema lepima konjama. Dobro rejen in lepo obléčen gospod je sedel v nji in je pihal složno tobak. Prosil sim ga prav ponižno milega darú. „Kaj hočeš?“ se je zaderl nad mano; „tako mlad in terden potepuh, pa beračevati! Spravi se s pred mene in sram te bodi!“ Te gerde besede so šle kakor noži skozi moje serce. Ako mož nič ni hotel dati, ali me je mogel tako bridko žaliti? Solze so mi prišle v oči in tako slabega sim se čutil, da sim se mogel na drevo nasloniti.

Z novega me je obšla misel, umoriti se, in močnejše, kakor kdáj; sklenil sim že — Bog mi odpusti moj gréh — popolnoma, to življenje polno terpljenja, té neusmiljene ljudi zapustiti. Predarjal sim, kako bi se najlože in najberžeje končal. Ozerl sim se. Kakih sto korakov od mene je bil ribnjak. Čisto sam sim bil, nihče mi ni mogel braniti. Proti ribnjaku sim šel in „Zagrézni se va-nj,“ mi je nekaj neprenéhoma reklo; „kmalo bo konec in Bog je bolj usmiljen kakor ljudje!“ Prav blizo ribnjaka sim prišel, kar skoči Mignon iz germovja z veselím lajanjem in prilizovanjem k meni in mi roke liže. S svojimi zvestimi, prijaznimi očmi me je tako milo gledal in se mi je tako silno prilizoval, kakor še nikolj pred. Bilo je, kakor če bi bil vedel, kaj imam v namenu, in kakor če bi me bil prosil, pri njem ostati. Misel, kaj bi se po moji smerti z dobro, zvesto živalico zgodilo, mi je težko na serce padla. Mignon bi bil zapušen in on mi je vunder v Tirolskih hribih življenje rešil. K sebi in na svoje serce sim ga potegnil. Vtoložil sim se in boljše misli so mi prišle v glavo. Spomnil sim se Kristine. „Večja kot je tvoja sila mora tudi tvoje zaupanje biti!“ mi je tolikrat rekla, „ko ti ljudje nečejo pomagati, je znaninje, da ti hoče Bog pomagati in ta pomoč je najboljša!“

In res, nebéska luč vere in zaupanja mi je zopet zasijala. Osramoten sim vzdignil svoje oči k nebesam in prosil Očeta, mi odpustiti. Na tla sim postavil Mignona. Vesél je skočil med germovje in kako sim se začudil, ko je nazaj pri-skakljaje usnjat listnik (priftošelj) sabo vlékel.

Pokorno ga je pred mano položil. Pregledal sim ga in kako sim se zavzél, ko sim za 80 tavžent goldinarjev bankovcov in drugih papirjev v njem našel. Malo minut pred nisim imel ne vinarja, zdaj pa 80 tavžent. Se vé, da niso bili moji, ali za tako ubozega, ki je cele leta pomanjkanje terpel, je kaj posebnega, na enkrat dnarjev dobiti. Moje serce se je veselilo in radovalo, zakaj svesto sim smel upati, da mi bo gospodar dnarjev veliko plačilo dal. Spomnil sim se dolžnosti, dnarje pravemu lastniku odrajtati, in spoznal sim, da to ni bilo tako lahko. Zakaj kakor sim listnik natanjko pregledal, nisim mogel nič nič najti, iz česar bi bil možel lastnika najti. —

Sklenil sim tadaj po mogočnosti previdno ravnati in najdene dnarje prav dobro shraniti. Vesel in hvaléžen sim stisnil Mignona, kateri je dnarje našel, na serce, in sim šel v mesto. Bog je hotel, da sim ondi usmiljene ljudi našel, ki so me tako obdarovali, da sim imel po dolgim času zopet en dober dan in se je tudi Mignon dobro napasel. — V mestu nisim mogel sprašati, kdo je listnik zgubil; le po tihim in previdno sim popraševal, ker sim sklenil, ga lastniku samemu v roko dati, da bi tako gotovo v prave roke prišel in si jez nobene odgovornosti na glavo ne nakopal. — Iskaje in prašaje pridem do mesta Lipovo (Lindau); tu grém v gostivnico kosit. Vsedem se za mizo ter jém in pijem. Gostivnica se je kmalo z ljudmi napolnila in slišal sim, da so se od listnika pogovarjali, ki ga je kupec iz Avgšpurga pri mestu Fisen zgubil. Kako sim to na svoje ušesa vlekel! Ne čerkica mi ni odšla. —

„Tako je, sosed,“ je začel eden gostov; „če mi nečete verjeti, berite sami, tu imate Augspurske novice.“ —

Sosed je bral. — „Resnično, prav imate. Četerti del dobi tisti, koji ga najde in nazaj odraja. Hotel bi, da bi bil jez tisti srečni človek! Listnik starega je vedno dobro rején!“

„Jez bi hotel, da bi listnika nihče ne našel; staremu stiskaču nič ne škodje, in oyster uk bi mu bilo za prihodnje, svoje zaupanje drugam, kakor v dnarje staviti. Dostokrat sim ga vidil v Avgšpurgu. Napuh je povsod iz njega gledal.“

Tako so se še dolgo od zgubljenih dnarjev in od kupca pogovarjali. Prosil sim poln radovednosti za novice. „Tu jih imate,“ je rekel se smeja je eden gostov; „ali hočete mar listnik iskat iti? Ne škodvalo bi vam, če bi ga našli! Bog vam daj srečo!“

Skušal sim, kolikor mi je bilo mogoče, storiti, da bi se ne razodel. Več kot desetkrat sim prebral list, in tako je bilo! Tistemu, koji zgubljene dnarje najde, je bil četerti del obljubljen. Ime kupca in njegovo stanovanje je bilo natanko zapisano. Moje serce je veselja poskakovalo. Zdaj nisim bil več berač, temuč bogat mož! 20 tavžen goldinarjev je bilo mojih! Težko sim solze posilil. Mignon, koji je prav za prav listnik našel in za Bogam prvi me časno srečnega storil, sim tako silno k sebi pritisnil, da je vboga žival zavpila. Plačal in brez odloga sim naprej potoval. —

Kako sim iz Lipovega v Avgšpurg prišel, še danes ne vém. Tako lahko sim šel da sim

bolj tekel, kakor stopal. Kako sim prevdarjal, kako bom dnarje obernil in si brezskerbno prihodno življenje napravil! Kolikrat sim se spomnil Kristine in veselja, ki ga bo nad mojo sréčo občutila! Kolikrat sim objél Mignončka.

V dnévu svetega Frančiška Ksaverja sim stal pred hišo bogatega kupca.

Ker sim bil tako razcapan in izstradan, me vratar ni hotel v hišo pustiti; ko sim mu pa povedal, da nesem njegovemu gospodu zgubljeni listnik, me je kaj po lepih stopnicah peljal in naprej tekel, svojemu gospodu veselo novico povédal. Kupec je pritekél iz svoje stanice meni naproti, kakor če bi me bil hotel zgrabiti.

„Kjé imaš listnik? sim ga daj! kjé si ga našel?“

Osupnjen sim gledal kupcu v obraz. Kar mi je že večkrat nekaj reklo, se je zdaj resnično pokazalo; in rés je bil to tisti mož, kateri mi pri mestu Fisen ni hotel nič podariti.

„Gospod!“ sim mu jez odgovoril! „tu je listnik. Pri mestu Fisen ste ga zgubili. Ali se še spomnite ubozega človeka, kteremu niste hotli tako razžaljivo majhnega darú dati? Tisti sim jez!“

Kupec je stal osupnjen. Urno je zagrabil listnik, memral, kakor če bi se hotel izgovarjati, nerazumljive besede in mi rekel v njegovo stnico iti. Služabnik mi je prinesel po gospodóvim povelju vina in kruha. Ko sim si jez dal dobro dišati in sim tudi Mignona napasil, je kupec vse papirje pazljivo pregledal. —

„Vse je prav,“ je rekel; „pošten mladénc si.“ In vse sim mu mogel povedati. „Jelite, go-

spod, ondi, kjer sva se prvi pot vidila, si vi niste mislili, da vam bo berač tako vstrégel. Ne zamerite mi, gospod, da tako govorim. Ne govorim pa, da bi se hvalil. Storil sim sam svojo dolžnost, pa žalili, zlo žalili ste me s svojimi bridkimi besedami. Za to vas prosim, bodite prihodnje ubogim usmiljeni in ne zaničujte jih tako.“

„Le pusti to,“ mi je rekel nekoliko osramoteni; „sej ni tvoja nesréča, da si me srečal. Tistemu, kateri mi listnik z vsimi dnarji nazaj prinese, sim četerti del tajistih v plačilo obljubil. Tu ga imaš, 20 taužent goldinarjev je.“ To izgovorivši je porinil šop bankovcov k meni.

Kako mi je bilo takrat pri sercu, ne morem povedati. Roko sim po njih stegnil pa spét nazaj potegnil. Kupec je to vidil in čudno smehljanje mu je igralo na ustih.

„Kaj boš pa z dnarji počel?“ me je prašal potem.

„Gospod! jez ne vém; dajte mi dober svet!“ sim mu odgovoril.

Svetoval mi je, dnarje v njegovi kupčiji pustiti. Rekel mi je, po 6 od sto od njih obresti (čimžev) dajati. Tako bi lahko vsak mesec po sto goldinarjev k njemu prišel. Sto goldinarjev vsak mesec! Še nikolj nisem toliko dnarjev v kup imel, kar sim živ, zdaj bi imel pa vsak mesec toliko dobiti! Kupec mi je zdaj koj dvesto goldinarjev naštel in svetoval, si cedne oblačila napraviti in obljubil mi je, dokler bom v Augšpurgu ostal, zastonj živež dajati. Zahvalil sim se mu spodobno. —

„Mlad človek ste še,“ je začel dalje kupec; „škoda bi bilo, če bi postopaje svoje dnarje pogнали. Ali ste se kaj učili? Ali kaj bi vas veselilo, učiti se?“

Nisim vedel kaj, kaj bi mu na to prašanje odgovoril. Postopati nisim znal ne hotel, pa kaj bi prihodnje začel, še nisim dobro prevdaril. Rékel sim kupcu, da bom z božjo pomočjo pomislil in se Bogu sérčno zahvalil.

„Tako storite! zdaj pa lahko noč. Danes ste moj gost in ostanite pri meni čez noč. Juter vas bom dal v dobro gostivnico peljati.“

Pozvončkal je in streže je prišel, ki me je k njemu pripeljal in peljal me je, se mi vedno pripogovaje, v lepo stanico, pa kmalo se je zopet vernil in prinesel mi je kaj dobro večerjo z vinom in olom. —

Ne jesti ne spati nisim mogel. Mignona sim pasel in čez več let je dobil ta zopet jesti; kakor je imel njega dni pri rajni grofinji. Dobro mu je dišalo. Jez pa sim pokléknil in molil iz globočine ginjenega in hvaléžnega serca. Ko sim molil in se Bogu zahvalil, sim začel premisljevati, kaj bi s svojimi dnarji začel in česa ki se lotil. Zdaj sim hotel kupčijo začeti, zdaj si kmetijo kupiti, vsaktere misli so mi po glavi rojile. Zdaj se je pritisnil Mignon prijazno k meni, je položil svojo tačico v mojo roko in me je milo gledal s svojimi zvestimi umnimi očmi, kakor če bi se bil hotel za večerjo zahvaliti. Na-se sim ga pritisnil. Kar se mi je naenkrat v sercu razjasnilo. „Kaj,“ je nekaj v meni reklo „ali ne véš, v kaj te je Bog namenil? Hvaléžen hočeš

biti in ali ne veš, komu se imaš za Bogam največ zahvaliti? Kdo drug ti je dal meso, ki si ga danes jedel, kakor tele? Kruh, ki te tolikrat nasiti, je bil z znojem vol in konj vsejan; kdo drug ti je dal mleko zjutraj, kakor krava? Čevlje, kateri te kamnja in ternja varjejo, ti je dala koža goveda; obleka, ki te greje, ali se nimaš volni ovce za njo zahvaliti? Ali še veš, kako si kot dete za germovje položen brez pomoči ležal, dokler te ni pes stare Maruše našel? Kdo je bolj zvesto pri tebi čul kakor on? Ali te ne živi koza s svojim mlekom? Spomni se, da si zapušten med ovcami in jagnjeti ležal, in da so te one v zimskim mrazu s svojimi životi gréle, s svojim mlekom ti žejo gasile, ti s svojim lizanjem kože celile! Ali še veš, kako se je Sultan, zvesti pes, z volkom za tvoje življenje boril in je za tebe poginil? Ali še pomniš Filaksovo zvestost? Kaj je storil Kastor za tebe? Dvakrat te je smerti otel na zadnje pa sam poginil; ali veš, kdo ti je v žareči pušavi žejo pogasil? ali ni bil velbljud? Kdo te je izlekel izpod snežnega plaza, kdo drug, kakor pes Auguštnarjev? In Mignon, Mignon, ali še veš, kako je s svojim životom tvoje oterpnjeno serce ogrel in te rešil, da nisi bil strašno pokopan, ko si bil še živ? Kdo je našel listnik? Ti ali Mignon? komu se imaš za bogastvo zahvaliti? Z mládosti si ljubil živali in one so tebe ljubile; z njemi si se veselil in veselilo te je, jim v boleznih pomagati. Po božji volji si se pri umnih ljudeh marsikaj iz živinozdravilstva učil; kaj pa, če bi božja volja bila, da bi dober živinozdravnik bil? Anže, potem bi ne bil samo dobrotnik živalim,



temuč tudi ljudém, ki menj ali bolj vunder vsi od žival živé. Kot fant si zamogel jckati, ko si slišal živino v bolezní ječati, — ali je zdaj tvoje serce bolj terdo postalo? Glej, kako dostikrat živina tako težko, tako britko terpi! Anže, za ljudi terpi; zakaj njim darujejo vse, svoj znoj in svojo moč, svoje življenje in svojo kri! Ali ne zaslužijo živali, ki vse za človeka dajo, se za-nj umoriti-dajo, tudi, da se jih človek usmili in se učí njih bolezní spoznavati, in zdraviti? Anže, nikar naj te dnarji ne oslepé! delaj, kakor si začel; bodi hvaležin! bodi živinozdravnik, zavoljo žival, zavoljo ljudi, zavoljo Bôga! Glej, pravični se tudi svoje živine usmili. Veseló vpitje živali, ki jih boš rešil, ali njih bolečine, ki jim jih boš olajšal, bodo šle kakor molitev k Bogu in on bo vse obilno plačal!“

Vse, kar mi je notranji glas govoril, je bilo pač res. Nad živalmi sim imel dolžnost hvaležnosti spolniti, in šklenil sim, to tudi storiti. Zjutrej sim razodel kupcu svoj sklep. Smehljaj se je mlačno po svoji navadi ter reke! : „Ljudi zdraviti bi prineslo več časti in dnarjev; res je, da je tudi živinozdravnikov tréba. Prav imate. Če hočete tedej živinozdravnik biti, želim le, da bi prav dober zdravnik bili. Povejte mi pa, ali in kako bi vam mogel pomožen biti?“

Zahvalil sim se mu in prosil sim ga, moje premoženje gospodariti, kakor mi je obljubil. Kupec mi je še enkrat to obljubil in še tisti dan je bilo pismo pri sodnji storjeno. —

V cerkev me je zdaj serce gnalo; toliko sim imel se Bogu zahvaliti. Storil sim to z gorečim sercom in obljubil Bogu, njegovih dobrot

in milost nikolj ne pozabiti. Ko sim iz cerkve šel, sim vidil mlado devico sramožljivo za mano iti. Popolnoma se še dan ni naredil in razločiti nisim mogel dobro njenega obraza. Bolj počasi sim šel in kmalo me je došla.

„Anže!“ je rekel znan glas, „ali me več ne poznaš?“

Kristina je bila; s serčnim veseljem sva se pozdravila. V začetku veselja nisim zamogel govoriti; molče sim jo deržal za roko in ji gledal v zvesto prijazno obličje.

„Anže v cerkvi sim te vidila,“ je začela Kristina; „blizo tebe sim klečala; vidila sim tvojo shujšano podobo, tvojo obnošeno obleko. To me je v serce bolelo in solze so mi prišle v oči zavoljo tvoje revšine. Pridno si molil! To me je potolažilo in mislila sim si: „Če mu je prav slabo se godilo — prva reč, pobožno, bogaboječe serce mu je vunder ostalo! Tudi njega se bo enkrat Bog usmilil, in mu bo o pravim času še dobrih dni poslal. Anže! molila sim prav goreče za tvojo srečo in mislim, da bo Bog mojo molitev uslišal! —“

„O ti blago serce!“ sim rekel ginjen.

„Glej Anže! v dobri službi sim pri nekim duhovnim gospodu; teta so mi pred tremi letmi umerli. Moj gospod so pobožni in prav usmiljeni; k njim te bom peljala in gotovo bodo za tebe skerbeli. Prav lepo jih bom prosila. — Anže, ali še veš, kako sva na paši vse delila, mleko, kruh, puter, sir? Česar eden ni imel, je imel drugi in rad je dal. Anže, nekaj goldinarjev sim si pribranila, tebi jih dam, prosim te, ne zaverzi

„O ljubà Kristina!“ sim rekel in bolj in bolj se mi je serce topilo; „ali svoj poslednji vinar hočeš z mano deliti? Poslušaj me tedej, jez nisim ubog; bogat sim!“

„Ali bogat? Anže! bogat?“ je prašala z glavo majaje; „pa tvoja obleka —“ „Ne razodeva bogastva! Kristina! prav imaš,“ sim odgovoril se smehljaje, „pa je vunder tako; bogat sim!“

V kratkim sim ji povedal vse. Solze veselja je prelivala in hvalila in častila Boga. —

Kako se je pozneje z mano godilo, je kratko. Dve leti sim se učil živinozdravilstva. Ko sim se na najboljših učiliših izučil, sim se tukaj nakupil in petnajst lét žé sim živinsk zdravnik. Ktero sim za svojo ženo uzél, vsak lahko vgame. Prav srečno živim z Kristino v zakonu. Z mano vred ljubi živali in moj stan mi je tako ljub, da bi ga z nobenim drugim ne zamenjal.

„Milostljivi gospod, milostljiva gospa! to je moja zgodba; natajnko pové, zakaj sim živinsk zdravnik.“ —

Grof, kteremu je šla povest kaj k sercu, mi je podal roko in rékel: „Vaša zgodba mi je šla zlo k sercu; pošten mož ste. Ja, usmiljeni se usmili svoje živine, ki vse za človeka daruje. Sram in sramôta človeku, kteri zamore živalim nehvaléžen biti!“

